

GLASILO
DELOVNEGA KOLEKTIVA
BOMBAŽNE PREDILNICE
IN TKALNICE TRŽIČ

*Tržiški
tekstilci*

L e t o XII. marec 1971

Številka: **3**

Glasilo ureja uredniški odbor:
Jože Zupan, Lori Jaklič, Marjan Herak,
Slavko Teran, Metod Ahačič, Miro Mandelj,
Franci Šarabon, Roman Planinc.

Glavni in odgovorni urednik:
Stojan SAJE.

Izhaja vsak mesec v nakladi
1500 izvodov.

Tisk Tiskarne Delavske univerze
"Tomo Brejc" v Kranju.

TEKS

TILI

ADA

XIII

ZELENICA

3. IV. 1971

Račun

Le 73, % razpoložljivega in plačanega časa odpade na stvarno delo ali pa v nekaj primerih na zadrževanje delavcev v podjetju. V letošnjem letu bo zaradi skrajšanega delovnega tednika odstotek še nižji. Od 2.600.000 ur pa je normiranih in vezanih samo 45,7 %, ostale pa so plačane po času.

Izkoriščanje razpoložljivega delovnega časa mora postati popolnejše. Napravimo račun, res da je približen, ker meril za nedelavnost in nediscipliniranost ni. Pokaže pa tak račun na neiskoriščene možnosti in rezerve v podjetju. Na te notranje rezerve je treba misliti sedaj, ko je zaradi devalvacije oslabljen ekonomska moč podjetja.

Ob predpostavki, da okrog 600 zaposlenih, ki so plačani po času, prične z učinkovitim delom namesto ob šestih zjutraj, ob dveh popoldan ali pa ob desetih zvečer, nekaj minut kasneje, da preneha z delom par minut pred koncem izmene, da si samovoljno podaljšuje redni dnevni odmor, si vzame čas (ne sebi, temveč kolektivu) za kavo, kajenje, za komentiranje športnih dogodkov, za razgovore o filmih, za kramljanje, itd., upravičeno sodim, da je število izgubljenih minut zelo visoko. (naj mi ne zamerijo tisti redki režijci, katere gornja ugotovitev ne zadene, da jih iz računa ne izločam.)

Vzemimo primer, da tem šeststo delavcem prištejemo še okrog dvesto drugih, ki so vezani na delovni učinek sodelavcev, to je skupaj 800 oseb in da vsak dan vsakdo od teh izgubi poprečno 15 minut (nekateri več, drugi manj). Račun pokaže da je dnevno izgubljenih 12.000 minut, t.j. 200 ur ali pa sedeminpol urni delovni dan 26 delavcev. Poprečni mesečni osebni dohodek pri nas je 1.080 din netto, letni bruto osebni dohodek pa 20.000 din. Izgubljeni čas (26 oseb) nas stane letno 520.000 din, to je dva procenta vseh v teku leta izplačanih osebnih dohodkov.

To pomeni, da bi moralo biti opravljenega dela več, ali pa, da je za opravljeno delo zaposlenih preveč delavcev.

Sprašujem: "More prizadeven in discipliniran član delovnega kolektiva BPT nasprotovati ostrejšim ukrepom, s katerimi želimo zvišati dohodek in odpraviti okoriščanje nekaterih z delom sodelavcev."

Janez Lončar

Finančno poslovanje v letu 1970

Konec meseca februarja je delavski svet podjetja razpravljal o finančnem poslovanju v preteklem letu in potrdil zaključni račun podjetja za leto 1970. Obravnavana so bila poročila kadrovske, družbenega, tehničnega, komercialnega in finančnega sektorja. Iz finančnega poročila povzemamo nekaj rezultatov, iz katerih je delno razvidno, kakšno je bilo poslovanje podjetja v preteklem letu.

S finančnim planom za leto 1970 je bil predviden znesek prodaje naših izdelkov, se pravi: celotni dohodek, v višini 95 milijonov din. Izkazalo se je, da je bil plan za 1% presežen. Najbolj smo ga presegli pri prodaji posteljnega perila, medtem ko prodaja preje in tkanin ni dosegla plana. Zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov predstavljajo pri večini naših proizvodov normalno višino in niso problematične. Terjatve od kupcev se v povprečju v letu 1970, še jih primerjamo z letom 1969, sicer niso povečale, predstavljajo pa kljub temu veliko vezavo skromnih obratnih sredstev podjetja. V teku leta so terjatve znašale 22 milijonov din in so povzročale velike težave pri poslovanju podjetja. Posledica visokih terjatev od kupcev je tudi povečanje naših obveznosti do dobaviteljev. Oskrbljenost z obratnimi sredstvi je bila v teku leta samo delno izboljšana z uporabo razpoložljivih sredstev sklada skupne porabe in rezervnega sklada za obratna sredstva.

Pri poslovnih stroških je vidno odstopanje od planiranih, predvsem pri osnovnem materialu - bombažu. Tudi pri materialu za vzdrževanje in utenzilih je posledica prekoračenja planiranih vrednosti podražitev. Isto velja za stroške dróbnega inventarja in embalaže. Znižanje planiranih stroškov za investicijsko vzdrževanje je nastalo predvsem zaradi neizvršenih plani-

ranih del, kar velja tudi za stroške izobraževanja. Pogodbene in zakonske obveznosti so okoli 17% nižje, kot pa smo jih predvideli s planom, ker se je stopnja obresti poslovnega sklada znižala od 3,50 na 1,45%.

Vkalkulirani osebni dohodki (24 milijonov din) so bili izplačani v višini, ki smo jo planirali s finančnim planom. Osebnih dohodkov smo v drugem polletju lanskega leta povečali v okviru finančnih možnosti. Povprečno izplačani osebni dohodki v letu 1970 znašajo z vsemi dodatki netto 988 din mesečno in so se v primerjavi z letom 1969 povečali za 17%. V mesecu decembru 1970 pa so znašali s posebno delitvijo (150,- din na člana kolektiva) - 1.195,- din.

Ostanek dohodka po kritju pogodbenih zakonskih obveznosti in osebnih dohodkov znaša 2 milijona din, delitveno razmerje ostanka dohodka pa: 8% za sklade in 92% za osebne dohodke.

Delavski svet je sprejel sklep o delitvi sredstev ostanka dohodka in namenil 894,- din za sklad skupne porabe, ostanek v znesku 1.106.000 din pa za povečanje poslovnega sklada podjetja.

Sredstva, s katerimi povečujemo poslovni sklad, bomo uporabili za investicije v osnovna sredstva. Skupaj s sredstvi iz obračunane amortizacije tvorijo vir financiranja za potrebno nabavo nove in za menjavo zastarele strojne opreme.

Rezultati poslovanja v letu 1970 so bili v primerjavi z letom 1969 boljši, vendar z njimi kljub temu ne moremo biti povsem zadovoljni. Da bi še izboljšali poslovanje podjetja in s tem ustvarili višji dohodek, ki bi vplival na povečanje tako osebnih dohodkov kot sredstev za sklade podjetja, bo potrebno, da predvidene ukrepe za izboljšanje stanja kar najbolj dosledno izvajamo.

Rudi Berlot

PROIZVODNJA - januar 1971

Pripomba uredništva: V današnji številki izjemoma poročamo o proizvodnji v zadnjih dveh mesecih. Odločili smo se, da objavljamo zadnje podatke, ki jih o podjetju moremo dobiti. Ker pa je navada taka, da poročil ne krajšamo, nismo napravili kompilacije, temveč ju navajamo v celoti.

I. Osnovni material

Predilnica:

Oskrba z bombažem je bila dobra in ni povzročala niti zastojev niti drugih težav zaradi eventualne slabe kakovosti. Precejšnje težave pa so bile s predelavo polinoznih vlaken Junlon - EAGG 9.530 na mikalnikih, vendar ni dognano, ali so bile te težave posledica neustrezne kakovosti ali delovnih pogojev.

Tkalnica:

Preje za predelavo je bilo dovolj in zaradi nje ni bilo izpadov proizvodnje, le prevelike zaloge nekaterih številčk preje so povzročale celo problem vskladiščenja. Kakovost preje se ni bistveno spremenila. Še vedno se pojavljajo stare pomanjkljivosti, poleg tega pa je zaskrbljujoče naraščanje odstotka deformiranih navitkov (v januarju 10,41 %), posebno še, ker je prav med deformiranimi navitki tudi največ zmešnjav različnih Nm.

Oplemenitilnica:

Zaloga surovih tkanin za dodelavo je omogočala normalno delo oplemenitilnice. Med mesecem se je zmanjšala za nadaljnjih 183.000 m, tako, da problema vskladiščenja surovih tkanin za predelavo trenutno ni. Občutno znižanje teh zalog pa na drugi strani zaradi še vedno precej visokega števila artiklov terja od obrata, da posamezne dnevne partije za beljenje sestavlja iz več artiklov.

Konfekcija:

V konfekciji so bile kljub precejšnjim skupnim zalogam tkanin manjše težave. Občasno je primanjkovalo tkanin za kapne, še večje pa so bile težave s tkaninami za blazine (uvožena sur. tkanina iz Pakistana), ker je bila kakovost teh taka, da jih za kompletiranje garnitur sploh nismo mogli uporabljati. Tudi oskrba z ostalim reprodukcijskim materialom je bila dobra. Težave so bile le s sukanecem za vezilne avtomate, ker smo skušali najti ustrezen material domače proizvodnje, pri čemer smo, kar zadeva izgled, imeli srečno roko, vendar so ostale fizikalne lastnosti teh sukancev take, da jih ne moremo uporabljati in bomo verjetno ta material morali uvažati.

II. Proizvodnja

december 1970 januar 71

a) predilnica:

- izvr. plana;	v ef. kg	98,33%	104,60 %
	v baz. kg	101,05%	98,49%
- izkor. strojev		80,1%	79,9 %
- produktivnost:	baz g/vrh (Prst.)	17,53	16,81
	baz g/Pr.m (BD)	58,69	54,63
	HOK ure	19,79	21,37

b) tkalnica:

- izvrš. plana:	v m2	115,57%	100,63%
	v votkih	111,49%	104,92%
- izkor. str.:	na pog. st. ure	92,7%	93,8%
	na ef. st. ure	96,2%	96,8%
- produktivnost:	enot/del.uro	39,93	36,48

c) oplemenitilnica:

- izvrš, plana v m2	150,34%	117,86%
---------------------	---------	---------

d) konfekcija:

- izvrš. plana:	v m2	103,81%	82,59%
	v enotah	122,10%	80,19%
- izkor. strojev		80,8%	87,5%
- Produktivnost:	ur/100 enot	80,8	102,91

OD MESECA DO MESECA V PODJETJU

V predilnici plan v baznih kilogramih ni bil dosežen, ker je bilo zaradi demontaže 5,1% več zastojev, kar je tudi občutno vplivalo na poslabšano izkoriščanje baz g/vrh in produktivnost v HOK urah.

Plan v učinkovitih kilogramih je bil vseeno presežen, ker je višek predpreje omogočal forsirano proizvodnjo nižjih števil (Nm 2,5), kar je bilo povsem v skladu s trenutnimi potrebami prodaje.

V sukalnici je bilo na edinem 152-vretenskem stroju, ki smo ga še zadržali za izdelavo raznih adjustirnih vrvic, izdelano 4.269 kg različnih grobih sukancev za prodajo. Primerjave rezultatov ne prikazujemo, saj bi bila povsem herealna, ker en sam stroj ne omogoča smotrne zaposlitve delavk in organizacije dela, razen tega pa za sukalnico niti nimamo letnega plana in stroj obratuje le zaradi trenutnih naročil manjših količin, ki jih trenutno moremo realizirati.

V tkalnici so plan v m2 realizirali precej nižje kot v votkih, ker proizvodnja 30. januarja zaradi dopusta v oplemenitilnici ni bila registrirana že v januarju, temveč šele v februarju. To je vplivalo tudi na skupno število doseženih enot in prikazano produktivnost (enot/del.uro), ki je slabša, kot je bila v decembru 1970. Število razpoložljivih delavcev je omogočalo, da je v treh izmenah obratoval en oddelek (48 statev) več, kot je v letnem planu. Razen v poročilih registrirane proizvodnje je obrat opravil tudi nekaj škroobilnih storitev za Tekstilni šolski center v Kranju.

V oplemenitilnici je bil proizvodni plan precej presežen, ker je bilo na razpolago dovolj domačih tkanin, razen tega pa je obrat opravil tudi 89,058 m2 uslug beljenja in sušenja za podjetje "Tosana" v Domžalah in Tekstilno tovarno v Ajdovščini. Poleg tega je obrat 30. jan. izrabil en dan letnega dopusta, kar ni bilo upoštevano v planu.

V konfekciji plan ni bil dosežen, niti v m2 niti v enotah, ker je bil zaradi predvidene kooperacije s konfektionarji izven podjetja, ki naj bi opravljali storitve za naš obrat, letni plan v m2 povišan za 51,5%, v enotah pa za 45,3%. Te predvidene kooperacije pa kljub raznim poskusom doslej ni bilo. Vseeno pa je bila, če upoštevamo za opravljeno delo iste normative, kot so veljali lani, dosežena 9,9% večja proizvodnja kot v decembru 1970.

Zaradi 18,043% zaostritve normativov je tudi indeks proizvodnosti v Primerjavi z decembrom 1970 nerealen. Če bi upoštevali iste normative, kot smo jih uporabljali lani, bi bilo za 100 enot po starih normativih uporabljenih samo 87,2 delovnih ur, zaradi česar je indeks v Primerjavi z lanskim letom 97,1.

III. Delovna sila - izostanki

	dec. 1970	jan. 1971
predilnica	13,1 %	13,1 %
tkalnica	12,2 %	9,8 %
Oplemenitilnica	30,2 %	10,2 %
konfekcija	19,6 %	10.- %

Iz gornje primerjave je razvidno, da se skupni izostanki v predilnici niso spremenili, v ostalih obratih pa je v Primerjavi z decembrom občutno znižanje, ker so se zmanjšali izostanki zaradi letnih dopustov in ker izostankov zaradi prostih sobot (razen v tkalnici 0,2%) sploh ni bilo.

Zaradi skoraj popolne prekinitve sukalnice, se je v predilnici pojavil višek delavk. Del teh je bil premeščen v druge delovne enote, del pa opravlja razna druga dela v enoti. Kljub minimalni proizvodnji je v sukalnici še vedno zaposlenih 20 oseb, in ker opravljajo večinoma druga dela, je prikaz rezultatov proizvodnosti v predilnici nerealen.

V tkalnici se je število zaposlenih ustalilo na 475 do 480 oseb. Še vedno pa je prisoten problem fluktuacije na delovnih mestih čistilk in natikalk votka, o čemer poročamo že več mesecev zaporedoma. Reševanje teh vrzeli s premeščanjem previjalk povzroča nezadovoljstvo med Prizadetimi.

V konfekciji odstotek izostankov ni povsem točen, ker med izostanki zaradi bolezni niso upoštevani bolezenski izostanki tistih delavk, ki so na rehabilitaciji. Število zaposlenih delavk v obratu postopoma narašča (v januarju za tri delavce), vendar še danes število ne zadošča za izpolnjevanje planskih obveznosti.

IV. Vzdrževanje strojev

Predilnica:

- redno vzdrževanje in tekoča popravila stroje v čistilnici;
- menjava pokrovcov na štirih mikalnikih;

- brušenje oblog in nastavitev bobnov na dveh mikalnikih;
- razna druga preventivna popravila na mikalnikih;
- pregledi diferenc. pogonov, čiščenje, mazanje in preventivna popravila na štirih krilnih strojih;
- brušenje in mazanje tlačnih valjčkov na strojih od 15 do 76;
- menjava napenjalnih jermenic, uravnavanje voz, centriranje vreten in prilagajanje vodilcev na 7 pred. strojih;
- menjava vreten na 17. pred stroju;
- postavitev novih prstanov na 27. stroju;
- prestavitev enega pred. stroja KRUŠIK (štev. 14)
- izločitev 3 pred. pred strojev (štev. 12, 13 in 23)
- zamenjava prstanov za tekače eliptik s prstani za tekače "C" na 16 strojih (5.300 prstanov);
- čiščenje predilnih mest, vstavljanje cevk za zaščito ležajev in nastavitve na okoli 130 pred. mestih 5. stroja BD;
- izdelava izrezov na pokrivkih sesalnih kalandrov ter vgraditev okvirov z mrežicami na 2. strojih BD (štev. 3. in 4);
- izdelava pokrovov nad lonci na 1 stroju BD (številka 6);
- razna mazanja na 4 BD strojih (številka 1, 2, 3 in 4).

Tkalnica:

- remonta avtomatov ELITEX in bil na strojih KOVO / 275 cm ter remont strojev v navijalnici. (Dela tečejo prepočasi, ker primanjkuje za to potrebnih ljudi);
- remont na starem "GEBAUER" merilnem stroju za ozke tkanine.

Oplemenitilnica:

Med mesecem je bilo opravljenih več mehaničnih, parovodnih, električnih in drugih vzdrževalnih del na belilnem agregatu, obeh razpenjalnih sušilnikih, strižno-čistilnem stroju, obeh kalandrih in merilnih strojih. Prestavljen je bil še tretji merilni stroj iz munge v adjustirnico. Kondenzirka je bila v februarju že toliko usposobljena, da smo začeli na njej dodelovati tkanine, ki jih najbolj potrebujemo v (koplon za nemečkljivo konfekcijo).

Čimprejšnje ureditve so potrebne:

- oskrba vode za izpiranje po luženju in beljenju;
- odvod plinov od smodilnega stroja;
- pleskanje blagovnih valjev (dokov, ki povzročajo okvare tkanin, zaradi katerih imamo Prekomerne količine ostankov.

Konfekcija:

- dokončna ureditev prostorov bivše pregledovalnice za potrebe konfekcije;
- prestavitev in usposobitev za obratovanje 8 novih avtomatov za bordurno vezenje ter pravilo pri transportu poškodovanega šivalnega stroja "Pfaff" za izdelavo izrezov pri kapnah;
- popravilo stroja za izdelavo gumbnic (monter iz Zagreba);
- razna druga popravila ostalih strojev.

Poleg že omenjenih del je v januarju začel obratovati tudi stroj za likanje, pri katerem pa so se pojavile večje težave, ki jih vzdrževalne službe ne morejo odpraviti in bo zato potrebno klicatu monterja firme, ki nam je stroj dobavila.

V. Izvrševanje norm

	Januar
predilnica - skupaj	114,68%
tkalnica - skupaj	118,26%
oplemenitilnica - skupaj	115,43%
konfekcija - skupaj	114,28%
sklad. gotov. blaga	123,00%
zabojarna	131,24%
BPT skupaj	116,52%

- februar 1971**I. Osnovni material****Predilnica:**

Preskrba z osnovnim materialom tako z bombažem kot s polinoznimi vlakni je bila dobra in zaradi nje ni bilo večjih težav v proizvodnji. Prav zaradi tega je bila med mesecem potrebna samo ena zamenjava mešanic (zelena).

Tkalnica:

Količinska oskrba s prejo iz predilnice je bila zadovoljiva, ker so bile zaloge le-te še vedno večje, kot bi bilo potrebno. Zato je bil tudi v februarju prisoten problem pomanjkanja skladiščnih prostorov za spravilo preje.

Kar zadeva kakovost preje, so se pojavljale v glavnem iste težave kot v prejšnjem mesecu. Še vedno je bilo sorazmerno veliko deformiranih navitkov, primeri pomešanj številke preje itd. Posebno problematično je bilo previjanje preje iz mehkih cevok na "avtoconerjih", ker predilnici zaradi prevelikih zalog čestokrat primanjkuje trdih cevok in mora zato prejo navijati na mehke cevke, čeprav je preja namenjena za domačo porabo.

Oplemenitilnica:

Zaradi zadostnih količin surovih tkanin za dodelavo je proizvodnja potekala v redu in zaradi tega ni bilo zastojev, posebno še, ker so povpraševala po tovrstnih storitvah tudi druga podjetja (belili smo za "Tosano" Domžale in TKZ Zagreb ter sušili za "Tekstino" Ajdovščina).

Konfekcija:

Oskrba s tkaninami je bila v glavnem zadovoljiva. Težave so bile le s tkanino za izdelavo blazin, ki je bila kupljena in je zaradi izredno slabe kakovosti povzročala težave v proizvodnji ter pretirano visok odstotek drugorazrednih izdelkov. Zaradi tega smo se odločili, da preostali (še neporabljeni) del te surove tkanine zavrremo, za blazine pa porabimo za izvoz nesposobne količine našega beljenega blaga 3424/150 cm. Poleg tega je bilo precej težav tudi z iskanjem ustreznega vezilnega sukanca za bordurne avtomate.

II. Proizvodnja

		Januar	februar
predilnica:			
- izvrš. plana:	v ef. kg	104,60%	104,78 %
	v baz.kg	98,49%	93,80 %
- izkor.strojev		79,9%	80,4 %
- produktivnost:	baz g/ vrh(prst.)	16,81	17,38
	baz /g pr.m. (BD)	54,69	53,04
	HOK ure	21,37	21,69
tkalnica			
- izvrš. plana:	v m2	100,63%	111,61 %
	v votkih	104,92%	104,44 %
- izkor. str.:	na pog. st. ure	93,8%	94,9%
- produktivnost:	na ef. st. ure	96,8%	98,- %
	enot/ del. uro	36,48	38,91
oplemenitilnica:			
- izvrš. plana v m2		117,86 %	148,11%
konfekcija:			
- izvrš. plana: v m2		82,59 %	91,99%
	v enotah	80,19%	98,62%
- izkor. strojev		87,5%	84,3%
- produktivnost: ur /100 enot		102,91	86,41

V predilnici plan v baznih kg ni bil dosežen zaradi izločenih prstenčevih strojev, na katerih mesto novi stroji še niso montirani. Zaradi tega se v zmogljivosti Predpredilnice pojavlja višek, ki nam omogoča predenje nižje $\emptyset$ Nm, kar ima za posledico, da je bil plan v učinkovitih kilogramih vseeno presežen.

Poleg izdelanih količin enonitne preje je bilo v sukalnici izdelanih na edinem sukalnem stroju ki še obratuje, 3.547,- kg različnih sukancev in za tkalnico previtih na X navitke 4.407 kg Nm osnove 20/1 Wc.

V tkalnici je proizvodnja potekala normalno, brez večjih motenj, kar je razvidno iz primerjave rezultatov. Posebno visok odstotek preseganja plana v m² je rezultat zaostanka enodnevnne proizvodnje v tkalnici, ki bi morala biti registrirana že v januarju, pa je bila zaradi proste sobote (30. januarja) v oplemenitilnici oddana šele v februarju.

V oplemenitilnici je bil proizvodni plan največ presežen, ker je obrat poleg tekoče proizvodnje domače tkalnice predelal 65.507 m² tujih tkanin (storitve beljenja ali apretiranja) in 56.430 m² kupljenih damastov. Razen tega je v registrirani proizvodnji zajeto okoli 268.000 m² reekspornih tkanin, s katerimi oplemenitilnica ni imela nobenega tehnološkega opravlila.

V konfekciji je proizvodnja kljub omenjenim težavam s kvaliteto tkanin in vezilnega sukanca v februarju potekala zadovoljivo. Plan proizvodnje je bil zlasti v enotah skoraj dosežen, čeprav od predvidene kooperacije, ki pogojuje izvrševanju konfekcijskega plana, doslej še ni bilo skoraj nobene pomoči. Izkoriščanje strojev je v Primerjavi z januarskim nekoliko slabše, predvsem zaradi zastojev na bordurnih vezilnih avtomatih. Prikazana storilnost dela je v Primerjavi z januarsko bistveno izboljšana, vendar gre to delno na račun zmanjšanja medfaznih zalog, kar je vplivalo ugodno tudi na izvršitev plana.

III. Delovna sila - izostanki

	januar	februar
- predilnica	13,1 %	14,5 %
- tkalnica	9,8 %	9,4 %
- oplemenitilnica	10,2 %	10,5 %
- konfekcija	10,- %	11,2 %

Izostanki so v Primerjavi z januarskimi v vseh obratih-razen v tkalnici-malenkostno narasli, večinoma zaradi bolezni.

V Predilnici zaradi že omenjenih izločenih proizvodnih zmogljivosti ni bilo kakih večjih težav in izpadov proizvodnje zaradi delovne sile.

V tkalnici se je stalež zaposlenih nekako ustalil na 475 do 480 osebah in zagradel še vedno en oddelek (48 statev) več obratuje v treh izmenah, kot pa je bilo planirano. Še vedno je prisoten problem fluktuacije na delovnih mestih čistilk in natikalk votka. Razen tega je v februarju zaradi odhoda v JLA odšlo iz obrata tudi sedem moških (en mojster in razni vozači).

V oplemenitilnici je bilo občutno pomanjkanje moških, zlasti na delovnih mestih ob belilnem agregatu. Pomanjkanje je bila še toliko občutnejše zaradi povečanja bolezenskih izostankov. V konfekciji se število zaposlenih postopoma povečuje, vendar to število (v februarju 115,5 oseb) še ne zadošča za 100 % izvršitev plana, zlasti še, ker se osem delavk šele priučuje in je njihov doseženi delovni učinek podpovprečen.

IV. Vzdrževanje strojev

a) predilnica:

- tekoča vzdrževalna in preventivna dela v čistilnici (menjava tesnil in zobčnikov na baterjih) ter menjava in popravila latskih pasov na rahljalnikih;
- vzdrževalna dela na mikalnikih (8 strojev) (brušenje tamburjev, nastavitve bobnov, previjanje oblog);
- popravilo Zinserjeve raztezalke štev. 10 A in Voukove razt.;
- Pregled diferencialnega pogona in večja popravila na 4 krilnih strojih;
- izločitev 2 krilnih strojev;
- izločitev 4 prst. strojev (štev. 50, 51, 52, 53);
- prestavitev 4 prst. strojev (štev. 61, 62, 63, 65);
- Preventivni pregledi (ob nedeljah) na 13 Rieter in angl. prst. strojih;
- mazanje gonilnih in opornih jermenic ter ležajev obeh pogonov na 2 predilnikih BD (štev. 5 in 6);
- zamenjava navijalnih ročic na enem predilniku BD;
- zamenjava vreten na sukalnem stroju.

b) tkalnica:

Še vedno so v teku remonta dela na avtomatih ELITEX in popravila bil na avtomatih KOVO 275 cm, ki pa zaradi pomanjkanja ključavničarjev in lastnih vzdrževalcev ne potekajo v planiranem obsegu.

c) oplemenitilnica:

Opravljen je bil vrsta tekočih in tudi večjih vzdrževalnih del na križno-čistilnem stroju, belilnem agregatu, I. razpršilniku, novem kalandru in na merilnih strojih v adjustirnici. Zaradi okvar je belilni agregat moral 5 krat obratovati z omejeno hitrostjo (50 do 70 min). Ponovno smo poklicali v podjetje monterje inozemskega servisa "Vanguard". Obratno vodstvo ponovno opozarja na vrsto pomanjkljivosti, ki ovirajo normalno delo obrata, posameznih naprav, zmanjšujejo varnost dela in delovni učinek ter čestokrat povzročajo tudi poškodbe blaga. Opozorilo je dokaj resno in zadeva v glavnem vzdrževalno službo, ki je bila o tem tudi obveščena. Omenja tudi nujnost hitrejšega reševanja nekaterih reklamacij v zvezi z montiranjem in kakovostjo nekaterih novih investicij, kot npr. novi kalander, kondenzirka in smodilni stroj.

d) konfekcija:

Največ vzdrževalnega dela je bilo na novih bordurno vezilnih avtomatih, ki so še vedno v poskusnem obratovanju.

Med mesecem je bil v podjetju monter, ki je novi stiskalnici, oziroma likalnemu stroju, vstavil manjkajoči ventil, vendar delo stroja še vedno ni brezhibno.

DELO organov upravljanja

I. Na 12. redni seji, dne 24.2. 1971, je delavski svet sprejel naslednje pomebne sklepe:

1. Potrdil je poslovno poročilo in zaključni račun za leto 1970;

v poslovnem poročilu so obdelana naslednja področja: delo samoupravnih organov, delo sektorjev, osnovna in obratna sredstva, investicije, skladi, formiranje in delitev dohodka, analiza rentabilnosti ter osebni dohodki. Iz zaključnega računa je razvidno, da smo v letu 1970 ustvarili skoraj 10 milijard starih dinarjev dohodka. Po odbitku poslovnih in drugih stroškov oziroma izdatkov ostane za delitev dohodek v višini okoli 3 milijarde starih dinarjev; ta dohodek pa se deli na osebne dohodke (okoli 2,3 milijarde SD), na sklade ter za pokritje določenih obveznosti (prispevki, članarine, obresti za kredite, prometni davek, vodni prispevek itd.).

Obenem s potrditvijo poslovnega poročila in zaključnega računa je DS dal v smislu 30. člena statuta zaupnico vsem vodilnim delavcem podjetja.

2. Potrdil je plan formiranja in porabe sredstev skupne porabe s tem, da se formirana sredstva sklada skupne porabe do porabe teh sredstev začasno uporabljajo kot obratna sredstva. Sredstva SSP v višini 1.873,697,90 din so namenjena:

- za kritje izgube menze (1969 in 1970.) 477,988,50 din;
- za odplačila anuitet za kupljena stanovanja, ki so bila dana na odločbo 200.000,00 din;
- za odkup 12 stanovanj, za katera so člani BPT dobili posojila 45.000,00 din;
- za dolgoročna posojila za gradnjo in odkup stanovanj 550.000,00 din;
- za popravilo in vzdrževanje počitniškega doma Poreč 50.000,00 din;
- za izobraževanje 224.050,00 din;
- za dotacije družb.-polit. org. in društvom v podjetju 64.000,00 din;
- za članarine, razne prispevke in dotacije ter podpore 22.000,00 din;
- 8% prispevek iz sredstev SSP 49.439,10 din;
- ostalo in rezerva 187.220,30 din.

3. 40. člen pravilnika o delitvi OD je dopolnil z naslednjim določilom¹:

Seštevek mesečnega OD, ki ga delavec prejme za delo in nadomestilo OD za čas bolniškega izostanka, ne sme biti manjši od veljavnega minimalnega OD, ki se mora delavcu zagotoviti na osnovi zakona o minimalnem osebnem dohodku.

1. Spremembe v določenih statutu in drugih internih aktov bomo, začenši s pričujočo številko tiskali s širšim razmehom in v okviru. Opomba.uredništva.

4. Sprejel je sklep o včlanjenju podjetja v Poslovno združenje bombažne industrije in v Poslovno združenje konfektionarjev.
 5. Skupščini občini Tržič je odobril odpisno dovoljenje za zemljišče parc. št. 591/14 in 591/15 - garaže, K.O. Tržič, ter za del parcele št. 591/1, K.O. Tržič in še nazazidano zemljišče za zgraditev garaž članov BPT. Pogoji pa je, da se za uporabo zemljišča določi lastnikom garaž le minimalna odškodnina.
- II. Odbor za organizacijo dela in delitev dohodka je na 18. redni seji, dne 3.3.1971, sprejel naslednje važnejše sklepe:
1. Potrdil je plan prostih sobot za leto 1971.
 2. Potrdil je poročilo o opravljenih nadurah za leto 1970.
 3. Delavskemu svetu je predlagal zvišanje dnevnice in sicer:
 - za diplomirane inženirske in inženirske ter njim ustrezna delovna mesta od 80 na 100 din;
 - za tehnična in njim ustrezna delovna mesta, za poklicna priužitvena in nekvalificirana delovna mesta od 70 na 90 din;
 - za vajence od 55 na 75 din.
 4. Nadalje je predlagal delavskemu svetu povišanje odškodnine za uporabo osebnega avtomobila od 0,70 na 0,80 din za km.
 5. Enkratno nagrado za nudenje prve pomoči v letu 1970 v znesku od 50 do 80 din (glede na število opravljenih storitev) je dodelil petim delavkam iz predilnice in 6 delavkam iz tkalnice.
 6. Za opravljanje deratizacije in dezinsekcije v letu 1970 je gasilcema Stanku Kotarju in Francu Kersniku dodelil enkratno nagrado v znesku 300 din.
 7. Tovarišici Anici Frelj je dodelil za leto 1970 nagrado v znesku 500 din netto za opravljanje funkcije predsednice in blagajničarke v dekliškem domu.
 8. Vajencu Ladu Bitežniku je za namestitev novih pločevinastih obrob med okni nadstvelob v težkih pogojih dela odbor za organizacijo dela in delitev osebnega dohodka odobril izplačilo enkratne nagrade v znesku 100 din netto. Ostalim, ki so pri tem sodelovali, pa je priznal 20%-ni dodatek za delo v posebno težkih okoliščinah.
 9. Za mesec februar 1971 pripada delavcem, ki so bili zaradi potreb podjetja razporejeni na druga delovna mesta, osebni dohodek, kot je bil obračunan v januarju 1971.
 10. Dodatek za nočno naduro se priznava le v primeru, če delavec opravlja nadure polnih 8 ur, t.j. od 22 ure zvečer do 6 ure zjutraj. (Nočna nadura = 100% + 50% + 30% = 180%).
 11. Ukine se delovno mesto "programer izobraževanja" (1 oseba) ter se ustanovi delovno mesto v "instruktor za stroko" (2 osebi).
 12. V nabavnem oddelku se ustanovi delovno mesto "komercialist in analitik v nabavnem oddelku" (1 oseba).
 13. V skladišču gotovih izdelkov se ustanovi delovno mesto "skladiščnik konf. izdelkov" (1 oseba).
 14. Število oseb na delovnem mestu "šivalka na stroju H" v konfekciji se poveča od 20 na 22 oseb.
- III. Odbor za kadre
- Sklepi 18. in 19. redne seje z dne 20.2. in 11.3.1971:
1. V delovno razmerje se sprejme 17 novih delavcev.
 2. Sprejme se odpoved delavnega razmerja 6 delavcev (treh iz predilnice ter po enega iz tkalnice, iz oplemenitilnice in iz IV. DE).
 3. Odbor je ugotovil, da je v času od 25.1. 1971 do 10.3.1971 samovoljno prekinilo delovno razmerje 23 delavcev, in sicer: sedem iz predilnice, 10 iz tkalnice, 1 iz oplemenitilnice, 1 iz konfekcije, 3 iz V. DE in 1 iz VI. DE.

OD MESECA DO MESECA V PODJETJU

4. Odbor za kadre je odločal o naslednjih razporeditvah delavcev na druga delovna mesta:

Ime in priimek	staro delovno mesto	novi delovni mesto
Vlasta Žargaj	popravljalica šivov	adjustirka komadov (III. DE)
Florjan Boštjančič	delavec Pri razpenjl.sušil.	upravljalac kondenzir. stroja (III. DE)
Drago Radič	likalec tkanin	pomoč pri Pripravi partij(III.DE)
Malči Ropret	pomožna delavka	vezilja na vezil. avt. (IV. DE)
Vida Lamut	ročno likanje	pomožna delavka (IV.DE)
Milena Pavlin	ročna zlagalka	vezilja na vezil.avtom. (IV.DE)
Francka Boncelj	ročno likanje	ročna zlagalka (IV.DE)
Marija Keršič	" "	" " "
Ana Omerza	" "	strojno likanje "
Heda Drakaler	pomožna delavka	strojno likanje "
Brigita Štrukelj	" "	" " "
Valentina Meglič	" "	" " "
Pavel Perko	v.d. stroj,tehnika za pripravo strojni tehnik za vzdrževanja	Pripravo vzdrž. V.DE
Alojz Mikič	steklar	mizar vzdrževalec osnov.obr. (V. DE)
Branko Sajovic	električar	vzdrževanje elektro naprav (V. DE)
Dušan Magister	strojni ključavničar	dežurni strugar (V. DE)
Milan Dobrin	vzdrževanje stroj. in opr. II.instalater	(V. DE)
Janez Gruden	"	" "
Franci Švegelj	dežurni strugar	vzdrž. stroj.in opreme II. "
Franci Hribar	strojni ključavničar	" " " "
Albin Zupan	" "	" " " "
Stanko Vidic	kurjač (I.oz.II.)	kotlaski strojnik "
Ivan Snedec	" "	" " "
Mirko Mežek	" "	" " "
Tomaz Šparovec	pomočnik kurjača	klimatizer "
Gilka Pirjevec	obračun OD	obračun OD in stroš.mest "
Milka Ropret	predica	natikanje votka (II.DE)
Alojzija Bodlaj	čistilna kolona	nakladanje preje (II.DE)
Milan Šega	vozač predpreje na flyerjih	pakovalec bal v sklad. (gotovih izdelkov
Gizela Šarkan	pomožna delavka	ročno zlaganje (IV.DE)
Marija Selko	pomožna delavka	šivilja na man-sew stroju (IV.DE)
dipl.ing. Stanislav Pesjak	tehnolog	obratovodja predilnice (I.DE)
Francka Debeljak	tehnični administrator	instruktor za stroko (KDS)
Božo Rožič	mojster pregledovalnice	instruktor za stroko (KDS)
Anka Rotar	administrator v KDS	tehnični administrator v centru za izobraževanje (KDS)

Ostale razporeditve:

- Tone Komočar se razporedi na delovno mesto električar v V. DE;
- Mirko Valjavec - na delovno mesto strojni ključavničar V.DE;

- Anton Markovič - na delovno mesto tehnolog konfekcije ;
- Ferdinand Meglič - na delovno mesto komercialist in analitik v nabavnem oddelku.

IV. Odbor za stanovanjske in socialne zadeve:

Sklepi 13. in 14. redne seje z dne 20.1. in 20.2.1971:

1. V januarju in februarju 1971 je odbor odobril posojilo iz socialnega sklada 60 prosilcem v skupni vrednosti 27.100,00 din.
2. Odbor je sklenil, da obišče 27 članov kolektiva, ki so že dalj časa v bolniškem staležu.
3. Dodeljene so bile naslednje samske sobe:
 - Katarini Bodlaj, upokojenki - v ulici heroja Bračiča 3;
 - Jožefi Avpič, iz tkalnice - v ulici Ste. Marie Aux Mines 5.;
 - Dragici Virtnik iz tkalnice - na Koroški cesti 40;

V. Odbor za obravnavanje kršitev in materialne škode (3. redna seja dne 11.3.1971 in obravnava dne 26.2. in 11.3.1971):

1. Ukrepe zaradi kršitev delovnih dolžnosti je odbor izrekel 8 delavcem, od tega: trem iz predilnice, enemu iz tkalnice in štirim iz V. delovne enote. Izrečeni so bili naslednji ukrepi:
 - opomin - enemu delavcu,
 - javni opomin - trem delavcem,
 - zadni javni opomin - štirim delavcem, od katerih je bil eden za ves čas trajanja postopka odstranjen iz podjetja.

Kršitve pa so bile naslednje:

- prihod na delo v vinjenem stanju,
 - prinašanje alkohola v podjetje,
 - uživanje alkohola v podjetju,
 - neopravičeno izostajanje zaradi vinjenosti,
 - samovoljno zapuščanje delovnega mesta,
 - nepravilen odnos do nadrejenih in do dela,
 - opravljanje zasebnih zadev v podjetju in prihod z osebnim avtomobilom v podjetje,
 - grožnja fizičnega obračuna.
2. Odbor je moral odločiti o povrnitvi nastale materialne škode v treh primerih, ki so nastali v III. DE. Nastala škoda je znašala skupno 732,28 din. Na predlog posebej za to imenovane strokovne komisije, ki je ugotovila, da so v vseh treh primerih prevladovali objektivni okoliščine in predlagala, naj se prizadeti delavci zato ne bremenijo za nastalo škodo, je odbor sklenil, da se povrnitev nastale škode v teh primerih ne zahteva; pač pa se morajo delavcem izdati pismena opozorila, naj bodo v bodoče bolj pazljivi pri delu.

dipl. iur. Breda Milič

KADROVSKE VESTI

V mesecu februarju so v naše podjetje sprejeti naslednji sedelavci:

- v predilnico:	Ivan Karabogdan	- v konfekcijo:	Ivana Potočnik
- v tkalnico:	Filip Novak		Anica Hrovatič
	Pavla Peršin		
	Irma Branda	- v vzdrž. obrate:	Miroslav Valjavec
	Danica Ždral		Jože Kavčič
	Jelena Kovačević		Pavel Žos
	Kata Bacanovič		Anton Komočar
	Riko Pehar		
	Živko Aleksič	- v upravo:	Ana Karabogdan
	Katica Cikron		

Iz JLA so prišli: Milan Šega
Jože Mali
Matija Rastresen
Drago Radič
Stanislav Kemperle
Janez Mikulič
Franc Ruper
Niko Reje
Jernej Meglič

V mesecu februarju pa so izstopili naslednji sodelavci:

- samovoljno: Jakob Marinšek
Ferdo Demšar
Miloš King
Dijana Cerar
Angela Bučan
Anica Peharc
Jernej Zlodej
Suhba Jakupovič
Aleksander Pondelek
Stanislav Čmrečnjak
Štefka Tavčar
Milka Petrič
Ana Bajt
Pavel Žos
Ivanka Kerma

- v Preizkusni dobi: Ivan Karabogdan
Ana Karabogdan
Sofija Jurkovič

- pravilna odpoved: Majda Homan
s strani delavca: Ludvik Keršič

- inval. upokojeni: Ana Kozamernik
Francka Brelih

- v pokoj: Urška Slapar
Zofija Štrumbl
Antonija Lukane

- v JLA so odšli: Marjan Srdanovič
Drago Čelikovič
Franc Hrovat

Franco Komac
Branko Meglič
Marjan Meglič
Dušan Vogrič

Malči Vani

Varujmo se nezgod

V mesecu februarju so se pripetile naslednje nezgode pri delu, na poti na delo in z dela:

Marjan Anačič, podmojster v tkalnici, si je pri žaganju vijaka poškodoval dlan leve roke.
Vzrok: nevaren način dela.

Janez Jane, strojni ključavničar, je z vrtnim strojem prišel v dotik z fazo pri električni napeljavi. Streslo ga je po celem telesu.

Vzrok: napačno izdelana električna instalacija.

Francka Černilec, zaposlena v tkalnici, si je pri čiščenju stroja poškodovala kazalec leve roke.

Vzrok: (med obratovanjem se stroj ne čisti).

Marija Kekalj, zaposlena v tkalnici, si je pri natikanju valja poškodovala mezinec desne roke.

Vzrok: nevaren način dela.

Štefka Kekalj, zaposlena v konfekciji, se je, ko je obuvala copate, vohdla z bucko in si pri tem poškodovala palec desne noge.

Vzrok: ni znan.

Ivanka Begič, zaposlena v okrepčevalnici, si je pri padcu po stopnicah poškodovala desno nogo.

Vzrok: spolaka tla.

Franco Pegačnik, zaposlen v oplemenitilnici, si je pri padcu poškodoval desno nogo.

Vzrok: mastna tla.

Peter Bučevnik, zaposlen v predilnici, si je pri menjavi mikalnih nožev poškodoval kazalec leve roke.

Vzrok: nevaren način dela.

Marija Špendal, zaposlena v navijalnici, je stopila na žebelj ter si pri tem poškodovala prst na desni nogi.

Vzrok: ni znan.

Anton Jurjevčič, strugar v mehanični delavnici, si je zaradi udarca ob steno poškodoval desno roko v komolcu.

Vzrok: nartpan delovni prostor.

Marija Jerman, zaposlena v predilnici, si je na poti na delo pri padcu poškodovala desno nogo v gležnju.

Vzrok: ni znan.

Helena Vidic, zaposlena v oplemenitilnici, si je pri potiskanju doga poškodovala desno nogo.

Vzrok: Nova izvedba voza (doga).

Andrej Štamcar

Kaj dela mladina ?

V zadnji številki smo poročali, kaj bomo v prihodnosti delali in kakšne bodo naše prve akcije. Danes lahko rečemo, da zastavljeni plan akcij lepo napreduje, in upamo si trditi, da bomo naloge, ki smo si jih zadali, tudi uspešno izvršili.

Novi mladinski kotiček v prostorih vile smo že preuredili in bodo sedaj vse seje TK ZSM v njem. Dopolnili smo naš komite z novimi, svežimi močmi; z mladinci, ki so pokazali polno mero pripravljenosti za aktivno delo v naši organizaciji. Na zadnji seji smo se dogovorili, da bomo izdelali popoln seznam naših članov, kajti zaradi fluktuacije se je naše članstvo precej spremenilo. Poleg tega je bila izražena želja, da se na uvajalnih seminarjih uvedejo zopet predavanja o delu zveze mladine v podjetju. Na njih se lahko takoj seznanimo z novimi delavci e mladinci in jim povemo, da deluje v podjetju organizacija ZM in da se lahko vsi zainteresirani vključijo v naše vrste.

O seminarju, ki ga prirejamo skupno z občinsko konferenco ZM Tržič, smo se pogovarjali le bolj okvirno. Teze za seminar že pripravljamo. Odločili smo se za teme, ki bodo za mlade v podjetju najbolj zanimive in od katerih bo vsak udeleženec imel kar največ koristi, tako v naši organizaciji kot v organih upravljanja. Za udeležence seminarja so že pripravljene tudi prijavnice, ki jih bodo zainteresenti lahko dobili pri članih TK. Prijavnico je treba izpolniti in jo vrniti mladincu, ki jo je izdal.

V soboto, 20. marca, so nas obiskali mladinci iz tekstilnega podjetja v Litiji, ki so si najprej ogledali našo tovarno skupno z nekaterimi mladinci BPT. Po ogledu tovarne smo se sestali na krajšem sestanku, kjer smo se pogovorili o delu ZM pri njih in pri nas, o problemih mladega človeka v podjetju ter o podjetju samem. Iz razgovora je bilo razvidno, kako koristna so taka srečanja in izmenjava mnenj, posebno med dvema aktivoma ZM iz tekstilnih podjetij. Dogovorili smo se, da ob ugodni priložnosti organiziramo tudi mi ogled predilnice v Litiji in vidimo, kako je v njihovem podjetju organizirano delo.

20. marca je občinska konferenca ZMS Jesenice organizirala zbor mladih samoupravljalcev Gorenjske. Zbor je bil v sejni sobi Skupščine občine Jesenice. Prišel se je ob 9. uri. Razpravljali smo o dolgoročnem razvoju Slovenije in Gorenjske in o razvoju gospodarskih panog, ki so značilne za posamezne občine v regiji. Glavni referent na zboru je bil predsednik Obč. konf. ZMS Jesenice prof. Srečko Krč, ki je spregovoril o stališčih mladih do:

- gospodarskega razvoja Slovenije in regije,
- razvoja samoupravnih asociacij in samoupravnih družbenih odnosov,
- kadrovske politike in
- socialnega razvoja.

Tega zbora sta se udeležila dva mladince iz našega podjetja, ki bosta v naslednji številki povedala kaj več o zboru mladih samoupravljalcev.

Janez Furlan

Gasilski občni zbor

Pred nekaj dnevi je naše industrijsko gasilsko društvo sklicalo redni letni občni zbor.

Poleg članov in članic društva so mu prisostvovali tudi gasilski veterani - upokoјenci, predsednik delavskega sveta podjetja in še nekaj podpornih članov. Posebno velja omeniti, da so kot gostje sodelovali predstavniki občinske gasilske zveze Tržič, delegacija gasilskega društva Podlublje in IGD Peko.

Člani upravnega odbora so za občni zbor pripravili potrebna poročila o delu in doseženih uspehih v preteklem letu. Izčrpna poročila predsednika, poveljnika, orodjarja, dežurnih gasilcev, blagajnika in končno še nadzornega odbora so veran dokaz prizadevnega aktivnega delovanja. Omeniti je potrebno, da je društvo izvedlo v lanskem letu 37 vaj in tekmovanj.

ro vsajšnjem prizadevanju je bila osnovana tudi ženska desetina, ki je na tekmovanju v Škofji Loki na področju Gorenjske dosegla II. mesto. Poveljnik društva je podrobno poročal o številnih nastopih, proslavah, vajah in tekmovanjih. Na tekmovanju v Novem mestu, so naši vrli fantje - "zlati dečki" - v hudi konkurenci tekstilcev - gasilcev Slovenije osvojili I. mesto, v Trbovljah pa zlato značko, na občinskem tekmovanju zlato diplomu, končno pa še v Škofji Loki I. mesto med industrijskimi enotami. Dekleta in žene pa so v preteklem letu z uspehom zaključile 20-urni tečaj v nudenju prve pomoči, ki sta ga vodila dr. A. Robič in višja medicinska sestra Jelka Zagorčeva.

Prostovoljno gasilstvo je s svojim preventivnim delovanjem v podjetju predvsem skrbelo za izvajanje preventivnih mer požarnega varstva. V ta namen smo organizirali 15 predavanj za vse člane delovne skupnosti in demonstracijo uporabe ročnih gasilnih aparatov in drugih priročnih sredstev za gašenje začetnih požarov na delovnih mestih. Tu se je pokazala organizirana oblika zajemnega sodelovanja, medsebojne pomoči, tovarištva, solidarnosti in nenehne skrbi za varovanje našega imetja. V leta 1970 smo pogasili v podjetju 19 začetnih požarov, od teh največ v predilnici. Skupna materialna škoda, ki jo je povzročil ogenj, pa znaša 8,208,13 din. Najpogostejši vzroki za nastanek požara so znani: malomarnost, nečistoča, nered, lahkomišelnost, površnost, kajenje, odmetavanje kovinskih predmetov med odpadke in še druge slabe lastnosti. Kajenje v podjetje sicer ni dovoljeno, toda mnogi tega ne upoštevajo. Zaskrbljujoča postaja ta grda navada, ki nam nekega dne lahko povzroči strahovito nesrečo. Delovno vzdušje na občnem zboru je podkrepil dolgoletni poveljnik, naš upokojenec, gasilski veteran Slavko Teran, ki je v jedrnatih besedah poudaril pomen in potrebo, da vključimo v društvo več mladih fantov in deklet, seveda tudi strokovnih kadrov, da bo društvo lahko razvijalo svojo tradicionalno dejavnost. Dejal je:

"To, kar sem vas učil, sedaj dobro znate in dokazali ste veliko izurjenost na zahtevnih tekmovanjih. V vsej 77-letni zgodovini ni društvo doseglo tako vidnih uspehov. Moram vam izreči v imenu vseh veteranov iskrene čestitke, pa tudi želje, da bo vaše delo vedno tako uspešno. Upam, da bo društvo krepilo svoje vrste in da bo še več sodelovanja in skupnih vaj."

Z aplavzom smo pozdravili tehtne besede priljubljenega poveljnika. Malo prijetne šale med udeleženci občnega zbora so vzbudile besede ob zaključku razprave, ko je dejal: "Doslej sem bil TERAN, no v naprej pa bom VETERAN!"

Poveljnik sektorja občinske gasilske zveze Tržič tovariš Vili Brlek je v razpravi poudaril, da je naše društvo povsod sodelovalo in da ima od vseh ostalih v občini najbolj urejeno orodnišče s potrebno opremo. Zaželel je celotnemu društvu še v naprej tako lepe uspehe, kot jih je doseglo v preteklem letu, in kot najboljšemu v tržiški občini izročil DIPLOMO V ZLATEM OKVIRU poveljni društva, Jakobu Švabu. V zahvalo pa je tovariš Švab, z diplomu v rokah, spregovoril nekaj toplih besed ter obljubil, da se bomo vsi potrudili za doseg novih uspehov.

K besedi se je priglasil tudi tajnik občinske gasilske zveze in poveljnik IGD tovarne "Peko", tovariš Franc Šavs. Izrekel je pohvalo celotnemu društvu, obenem pa izročil knjižno nagrado: "100 let gasilske organizacije na Slovenskem." Kot predstavnik sosednega društva "Peko" je zaželel še več medsebojnega dobrega sodelovanja in udeležbe na skupnih gasilskih akcijah.

Predstavnik G D Podljudelj, tovariš Franci Jano, je pozdravil občni zbor z željami, da bi še v naprej tako dobro sodelovali kot do sedaj. Organizirali bi tudi skupne praktične vaje v Podljudelju.

Po zaključeni razpravi je Stane Pjevčevuš prebral pismo gasilske zveze Slovenije o potrebi, da se vsi člani društva seznani s novim slovenskim zakonom o varstvu pred požari in o gasilstvu, o vključevanju žensk v društvo, o splošno ljudskem odporu v primeru sovražnikovega napada na našo zemljo in o obveznostih gasilstva. V pismu je nadalje poudarjena potreba po razširitvi dobre knjige in vpisovanje članov v Frešernovo družbo. V znak priznanja najzaslužnejšim gasilcem naj bi poleg diplom in odlikovanj podeljevali tudi knjige. Za zbiranje materiala in dopolnitev slovenskega gasilskega muzeja v Metliki moramo biti vsi zainteresirani in poiskati material iz zgodovine vsakega društva. Na občnem zboru smo enotno podprli predlog za obveznost krvodajalske akcije, ki je bila sprejeta že na 6. kongresu Gasilske zveze Slovenije.

Volitve upravnega in nadzornega odbora so vsake dve leti, vendar pa je nastala potreba, da je občni zbor kooptiral tri nove člane in sicer:

Janeza Kerna, Staneta Pjevčevića in Srečka Stritiha. Dosedanji člani so tekom leta odšli iz podjetja in poiskali drugo zaposlitev in višji osebni dohodek. Za delegate na občnem zboru občinske gasilske zveze so bili izvoljeni: Stane Oman, Jakob Švab in Riko Dobrin.

Načrt dela in urejanja za leto 1971 je podal poveljnik, Jakob Švab, le okvirno, podrobneje naj ga obdela na svoji seji upravni odbor. O planiranju za nabavo potrebne opreme je orodjar Stanko Kotar podrobneje seznanil občni zbor in predlog je bil sprejet. Tudi finančni načrt za leto 1971, ki ga je pripravil blagajnik Jože Brejce, prebral pa Riko Dobrin, je bil sprejet brez pripomb.

Končno smo na občnem zboru podelili diplome in pokale zmagovalcem v streljanju z zračno puško ter praktične nagrade vsem udeležencem sankarskega tekmovanja. V streljanju z zračno puško se je po merilo 12 gasilcev BPT.

1. mesto v streljanju je osvojil	Janez Kern	(109 krogov)
2. mesto	" "	Filip Bukovec
(106 krogov)
3. mesto	" "	Silvo Srečnik
(103 kroge)

Na s nkaških tekmah je sodelovalo 11 gasilcev.

1. mesto	Jakob Švab s časom	2.02,5
2. mesto	Ivan Valjavec "	2.13,4
3. mesto	Stane Pjevčević "	2.22,4

Med članicami društva je zmagovalka že izkušena tekmovalka: Barbka Tišler - s časom 2.23,8

foto: Roman Planinc

Po izčrpanem dnevnem redu je delovni predsednik Janez Kern ob 20,15 zaključil občni zbor in povabil vse gasilce na družabni večer. V prijetnem kramljanju z našimi zaslužnimi veterani smo preživeli prijeten večer.

Ivan Valjavec

V OBČINI

Zpora SO Tržič sta na 20. redni skupni seji, 29. januarja 1971, sprejela naslednje sklepe:

1. Potrdila sta analizo gospodarskega razvoja v letu 1970 in razvojne možnosti v letu 1971.
2. Z naslednjimi pripombami sveta za družbeni plan in finance sta sprejela predlog proračuna občine Tržič za leto 1971:
 - a) predlog proračunske komisije upošteva možnosti realno in svet se z njim strinja.
 - b) Predlog zahteva nadaljno obravnavo, ki naj poudari, da se v primeru, ko se limita pri prispevku iz osebnega dohodka in

prometnega davka na maloprodajo in alkohola v trgovini ter gostinstvu prvenstveno sprost, povečajo postavke koristnikov proračuna, ki bodo prizadeti zaradi predvidenih novih podražitev (razsvetljava, gorilno olje).

- c) V predlogu ni upoštevana vloga Kmetijsko-živilskega kombinata za odobritev dodatnega regresa za mleko za prvo tromesečje 1971, dokler se ne uredi ekonomska cena mleka. Za to bi bil potreben znesek okoli 17.000 din. Ker je vloga prišla tik pred sejo sveta in je naslovljena na štiri občinske skupščine (Kranj, Radovljica, Jesenice, Tržič), svet meni, da ni dovolj preučena, poleg tega pa tudi ne dovolj obrazložena. Za to predlagamo, da upravni

organ zadevo obravnava s prizadetimi občanami in predloži svetu ponoven predlog.

- 8) Na predlog komisije za proračun, da se zaradi prenapetih dohodkov proračuna mesečne dotacije nenakazujejo 100%, je svet mnenja, da naj se 100% krijejo vsi izdatki, katere mora proračun financirati po zakonu (socialno varstvo, zdravstvo, javna razsvetljava, državna uprava, anuitete), ostale dotacije pa naj se nakazujejo v sorazmerju doseženih dohodkov preteklega meseca. V zvezi s tem ukrepom svet ne bo odobral izplačil iz proračunske rezerve do višine 100.000 din toliko časa, dokler dohodki ne bodo pritekali po predvidenem načrtu.
- d) Svet za prosveto in kulturo predlaga, da se v proračunu zagotovi, 5 800 din sredstev za podelitev Prešernove nagrade za leto 1970. Od tega prejme nagrajenec 5 000 din, ostalo pa je namenjeno za kritje režijskih stroškov. Predlog je v skladu z 9. členom odloka o podeljevanju Prešernovih nagrad (Ur. vestnik Gorenjske, št. 10/69). Svet za finance je mnenja, da za tak znesek ne bi popravljali predloga proračuna. Ker je to izredni izdatek, naj se pokriva iz proračunske rezerve.

S tem se predvidena proračunska rezerva zniža od 109.550 na 103.750 din.

2. Do prihodnje seje skupščine naj se pripravi obširna informacija o gradnji TV pretvornikov in naprav v občini Tržič.

3. Sprejela sta odlok o določitvi najnižjega osebnega dohodka delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih, z naslednjo pripombo: spremeni se 2. člen odloka in sicer:

Za poklice in dela, za katere ni mogoče ugotoviti povprečnega osebnega dohodka na način, določen v 1. členu tega odloka, morajo zasebni delodajalci plačevati svojim delavcem naslednje najnižje mesečne osebne dohodke:

Poklic

- a) avtomehanik, elektroinštalater, elektromehanik, kovač, izdelovalec drobnih kovinskih predmetov, izdelovalec predmetov iz plastičnih mas, delavec v kemični čistilnici

NK	PK	KV
805,-	920,-	1.070,-

- b) čevljar, izdelovalec copat, pečar, oblagalec tapet, izdelovalec drobnih lesenih predmetov

NK	PK	KV
750,-	860,-	930,-

- c) slaščičar, moški frizer, ženski frizer, pletilja

NK	PK	KV
700,-	800,-	860,-

Za KV delavce prvo leto po izužitvi najmanj 80% ustrezne KV postavke.

Za gospodinjske pomočnice 700,-

Za pomočnike v kmetijstvu 750,-

4. Sprejela sta odlok o prispevku za stanovanjsko izgradnjo in odstotku sredstev, ki se izločajo za kritje razlik v stanarini (subvencioniranje) v letu 1971, s tem da se drugemu članu doda nov odstavek in sicer: Sredstva za kritje razlik v stanarini se izločajo samo od sredstev, izločenih po najnižje predpisani stopnji iz prvega člena tega odloka.
5. Sprejela sta odlok o določitvi stopenj prispevkov za otroško varstvo v občini Tržič za leto 1971.
6. Tovarišu Kamilu Legatu iz Tržiča, akademskemu slikarju in učitelju likovnega pouka na osnovni šoli heroja Bračiča v Tržiču, se podeli Prešernova nagrada za likovno ustvarjanje v letu 1970 in za njegovo likovno pedagoško delovanje, v znesku 5.000,-

7. Imenovala sta iniciativni odbor za ustanovitev kulturne skupnosti Tržič:

- Marija Faganeli, predsednik
- Stanko Stritih, član
- Olga Lukanc, član
- Nada Bizjak, član
- Kristjan Kokalj, član

8. Za inštruktorje popisovalcem prebivalstva, stanovanj in gospodinjstev v letu 1971 so imenovani

- Rihard Jerebic, diplomirani ekonomist
- Bruno Godnov, diplomirani ekonomist
- Janko Ahačič, davčni inšpektor
- Milica Žnidar, referent za prem. pravne zadeve

- Anton Ahačič, tržni inšpektor
- Anton Stritih, referent za zadeve invalidov in borcev.

9. Soglašala sta z imenovanjem tovariša Jožeta Valjavca, dosedanjega v.d. direktorja za direktorja Komunalnega podjetja Tržič.

10. Ker je tovarišu Janezu Kališniku v svetu Radia Tržič potekel mandat, se v svet imenuje tovariš Jože Klofutar, zaposlen v Tovarni obutve "Peko" Tržič.

Kakšen je TRŽIŠKI TEKSTILEC in kakšen naj bo?

Janko Jančič

Opaziti je, da je Tekstilec zadnje čase boljši, kot je bil. Kako je po strokovni plati izboljššan, bi morali povedati tekstilci. Za nas, ki delamo pri vzdrževanju strojev in naprav, je strokovnih obravnavanj premalo. Kar se tiče elektrike, elektronike in avtomatike, ne moremo v njem ničesar zaslediti. Želel bi, da bi naši strokovnjaki napisali kak znanstveni spis. Tako bi bil Tekstilec boljši. Čeprav je tekstilec boljši in sem zadnje čase z njim zadovoljen, še ni tak, kot bi moral biti. Moti me, da mladi ljudje v podjetju ne razpravljajo in razmišljajo o strokovnih problemih, ki jih ne manjka. Menim namreč, da slog, v katerem pišejo naši literati, bralcem Tekstilca ne ustreza. Sestavki morajo biti razumljivi vsem ljudem. Oblika mi je všeč. Zdi se mi, da je nesmiselno trošiti denar za elegantne platnice ali eleganten tisk. Menim, da mora interno glasilo obveščati delovni kolektiv o problemih, ki nastajajo v tovarni in na delovnih mestih. Bolj kot oblika je važna vsebina glasila, oblika pa mora biti primerna in solidna. Ponavljam, da želim več strokovnih člankov, in vprašujem se, ali so ljudje, ki jih fotografirate in sprašujete, izbrani naključno ali jih izbirate sistematično. Želel bi namreč, da bi se spomnili ljudi, ki so v tovarni desetletja, dve ali tri, se na delovnem mestu pogovorili z njimi, o njih napisali nekaj besed, poudarili njihovo pripadnost kolektivu ki je premagala finančno stisko tudi v najbolj kritičnih obdobjih.

Takih veteranov v podjetju ni največ in zato jih ne bo težko poiskati, jih povprašati, kako doživljajo sedanjí čas, kako so delali včasih, kaj vse se je v času, odkar so zaposleni v podjetju, pri nas spremenilo. Človek, ki je s podjetjem rasel, zna primerjati vsa obdobja razvoja podjetja, ki jih je doživljal, med seboj. Ni važno, ali je to predica ali vodilni delavec. Članek naj bi uvedel kratek življenjepis delavca, s katerim se boste pogovarjali. Tudi fotografirali naj bi ga, če bo sam privolil. Poudariti boste morali njegove posebne zasluge za podjetje, ker jih pri skromnih delavcih nihče ne opazi več, vendar jih ne smemo pozabiti.

Dana Šorn

Glasilo mi ugaja, preberem pa vse, do pesmic. Članki o tovarni so informativni in to je dobro, saj se tako ljudje tudi zblizujejo. Prav je, da se piše o tekstilnih problemih in novostih v proizvodnji. Sama tudi rada rešujem križanke, a želim si kvalitetnih. Jaz najraje rešujem skrite in italijanske križanke.

Oblika Tekstilca je praktična, o novostih pa nicem razmišljala in tudi pripomb nimam.

Ko ga preberem sama, ga nesem domov, saj ga tudi mama rada prelista.

Nada Langus

Tekstilec mi ugaja in vedno vse preberem. Posebno me zanima, kaj je novega v tovarni, rada pa prebiram pisma vojakov, saj se mi zdi lepo, da se spomnijo na kolektiv in sodelavce tudi tisti, ki so daleč proč. Redno rešujem križanke, saj sem že dobila nagrado, pa čeprav ni velika, se mi dobro zdi. Dobre so rubrike za žene, a želela bi si, da bi včasih objavljali, kolikor je mogoče, kakšne praktične nasvete za gospodinjke. Prav je, da je v Tekstilcu tudi šport in humor, pa tudi oblika je dobra. Jaz pripomb nimam, lahko bi pa povedala tudi to, da vsi radi prebirajo Tekstilca, in ko ga delim, ga tudi vračajo ne več; pa ko me proti koncu meseca vidijo, me vedno sprašujejo, kdaj bo spet nova številka.

foto: Roman Planinc

Dipl.ing. Drago Pegan

Tekstilec mi ugaja. Kakih pripomb ne bi imel. Nimam dovolj domišljije, da bi mogel reči, česa vsega manjka v njem. Z njim sem zadovoljen. Mislim, da je v situaciji, kakršna je, kar solidno interno glasilo.

Boris Polajnar

Od Tekstilca ne pričakujem kaj več, kot že je. Za moje pojme je kar primeren lokalni informativni list in mislim, da kaj več nihče ne pričakuje, tudi materiala, menim, da ni mnogo na razpolago. In bralci? Vsak se zanima za svojega konjička, za novice iz svojega strokovnega področja. Ker sem še mlad, me zanima poleg strokovnih in aktualnih vesti tudi, kaj dela mladina v našem podjetju, kaj je novega v športu, tudi kako križanko rešim, če se da, še ni preveč težka. Zunanji videz glasila bi bil lahko boljši: lepše platnice bi si želel. V Tekstilcu bi rad prebral kak razgovor, ki bi ujel trenutek delavčevega razpoloženja pri stroju in hkrati pojasnil njegovo zadovoljstvo, osvetlil njegove želje. V vsaki številki bi bilo mogoče objaviti vsaj dva taka razgovora in v enem letniku bi že mogli vsaj približno odgovoriti na vprašanje, kako naši delavci delajo, kaj si želijo in kaj pričakujejo. Njihov pogled na delo bi potem mogli primerjati z zgodovino delavskega gibanja v našem podjetju. Zato bi bil dobrodošel kak zgodovinski sestavek, o stavki npr.

A bralna stran? nisem preveč navdušen nad stvarmi, ki jih objavljate. Kaj takega lahko vsak napiše. Kaj klasičnega bi rad, kar bi nekaj pomenilo, imelo svoj smisel.

Marija Magister

Tržiškega tekstilca prebiram že precej let. Prebiram ga vedno rada, ne vem pa, zakaj sprašujejo, kaj mu še manjka.

Na prvi strani imaš lep pregled vsebine, kar je praktično in lahko vsak takoj najde, kar ga zanima. Meni bi bilo všeč, da bi tudi delavci kaj napisali. Karkoli: kaj delajo ob prostih sobotah, kako jih preživljajo. Všeč so mi pesmi, čeprav je bilo slišati precej kritike. Okusi so pač različni in na vse, kar je novo, se ljudje težko navadijo - pa čeprav je samo dolžina las ali krila.

Predlagala pa bi, naj vsak član kolektiva, ki ima kakšne pripombe in probleme, to napiše, in prepričana sem, da jih boste radi objavili.

R o d i l e s o

Nada Keršič	tkal.	7.1.	71	dečka
Bronislava Hvala	"	11.1.	71	deklico
Francka Pipan	"	20.1.	71	deklico
Marjeta Valjavo	"	20.1.	71	deklico
Jožefa Ogris	"	25.1.	71	deklico
Olga Podržaj	"	1.2.	71	deklico
Fadila Babić	pred.	8.2.	71	dečka
Magdalena Klemenčič	konf.	8.2.	71	dečka
Ana Pogačnik	predil.	11.2.	71	dečka
Hava Kostič	tkal.	21.2.	71	dečka
Mira Košir	pred.	23.2.	71	dečka
Jožefa Peteh	belil.	4. 3.	71	deklico
Vlasta Hladnik	kont.	6.3.	71	deklico
	odd.			

Vsem delavkam porodnicam želimo veliko sreče in zadovoljstva z novorojenčki, malčkom pa zdravja.

Nagrade za kviz

1. Matija Radon, mehanična delavnica 25,00 ND
2. Mija Fister, belilnica 15,00 "
3. Marjana Globočnik, obrač.pisar. 10,00 "

Nagrade za križanko

1. Mirko Krmelj, Predilnica 25,00 ND
2. Albina Roblek, tkalnica 15,00 "
3. Marta Jančič, telefonistka 10,00 "

O p r a v i č i l o

Nadmojstru, tovaršu Riku Dobrinu, in vsem sodelavcem v tkalnici se opravičujem za izgrede, ki so nastali zaradi moje vinjenosti dne 1.3.71 in zagotavljam, da do podobnih izpadov z moje strani ne bo več prišlo.

Jože Slatnar

Z A H V A L A

Odboru sindikalne podružnice Bombažne Predilnice in tkalnice se iskreno zahvaljujem za obisk in darilo v času moje bolezni.

Fani Cizel

Linearno programiranje – o postavitvi naloge in o uporabi

Oglejmo si naslednjo nalogo (šolski primer):

Imamo dve tovarni T_1 in T_2 . Vsaka razpolaga s stroji dveh vrst S_1 in S_2 . Obratovalne kapacitete so naslednje: v T_1 imamo na razpolago na S_1 60 strojnih ur, na S_2 pa 30 strojnih ur; v T_2 imamo S_1 40, na S_2 pa 70 strojnih ur. Vzemimo, da je proizvodnost strojev S_1 in S_2 za obe vrsti tkanin enaka, in sicer: 2 metra na strojno ur. V tovarni T_1 je lastna cena artikla B_1 2 d.e., B_2 pa 1 d.e., v T_2 pa je 1 d.e. za oba artikla. Podatke oblikujemo v naslednji tabeli:

			Čas za 1 m tkanine	
	T_1	T_2	B_1 (40)	B_2 (60)
S_1	60	40	2	2
S_2	30	70	2	2

Razpolagamo s 100 strojnimi urami S_1 in 100 strojnimi urami na S_2 . Vprašanje je, kje izdelovati tkanini B_1 in B_2 , da bo danim pogojem zadoščalo in da bodo stroški najmanjši. Oglejmo si dva načrta:

		B_1	B_2
T_1	S_1	30	
	B_2		15
T_2	S_1	10	10
	S_2		35

in

		B_1	B_2
T_1	S_1		30
	S_2		15
T_2	S_1	20	
	S_2	20	15

Kako je z izkoriščenostjo strojnih kapacitet? V prvem primeru imamo: $30 \cdot 2 + 10 \cdot 2 + 10 \cdot 2 = 100$ str.ur
 $15 \cdot 2 + 35 \cdot 2 = 100$ str.ur.

Obe vrsti strojev sta polno zasedeni. Kako je z ceno naše proizvodnje?

$$30 \cdot 2 + 15 \cdot 1 + 10 \cdot 1 + 10 \cdot 1 + 35 \cdot 1 = 130 \text{ d.e.}$$

Izvršitev v tem primeru stane 130 d.e. pri polni izkoriščenosti strojev v obeh tovarnah.

Kako je v drugem primeru? Najprej ugotovimo izkoriščenost strojev!

$$S_1: 30 \cdot 2 + 20 \cdot 2 = 100 \text{ str. ur.}$$

$$S_2: 15 \cdot 2 + 20 \cdot 2 + 15 \cdot 2 = 100 \text{ str. ur.}$$

Tudi v tem primeru so stroji polno izkoriščeni. Poglejmo še ceno:

$$20 \cdot 1 + 20 \cdot 1 + 30 \cdot 1 + 15 \cdot 1 + 15 \cdot 1 = 100 \text{ d.e.}$$

Ugotovili smo, da je drugi načrt ugodnejši. Pri istih pogojih je cena količinsko ista proizvodnje za 30. d.e. manjša.

Ali je cena 100 d.e. najmanjša ali ne, je težko reči, takole na pamet je to nemogoče. Če trdimo,

da je drugi načrt najbolj ugoden, moramo trditve nekako dokazati. Mogoče jo je dokazati tako, da predlagamo vse mogoče načrte in ugotovimo, da izmed njih ni bolj ugodnega, ali pa neposredno dokažemo, da je to čisto naša stvar. Pomembno je le, da zadovoljivo odgovorimo na sestavljeno vprašanje o najbolj ugodni rešitvi.

Take, skromne šolske primere z lahkoto uženemo. Preprosto je mišljeno tukaj z malo računanja. Tudi metode so temu primerno bolj enostavne, ko pa naloga presega šolske okvirje, samo z svinčnikom,

metodo in glavo ne moremo praktično kaj pomagati. Prišli bi do rešitve, vendar v večini primerov prepozno. Rezultat nam ne bi več koristil; stroji bi načrt realizirali, če smo imeli srečo, ceneje, če je nismo imeli (večina primerov), slabše. Torej, kako rešiti nalogo! Problem so obdelovali matematiki. Razvili so metodo, ki reši vsak tak in podoben problem. Rešiti v tem primeru pomeni navesti najbolj ugodno rešitev ali povedati, da take rešitve ni ali jih je neskončno mnogo.

Ne bomo navajali naloge, ker za razumevanje zahteva preveč znanja iz matematike (linearna algebra), navajali tudi ne bomo priročnih metod, ker so uporabne večinoma le za šolske primere, v praksi pa manjših problemov skoraj ne srečamo. Povemo naj le toliko, da sodi tako reševanje v tisto področje operacijskih raziskav, ki mu pravimo linearno programiranje. Reševanje je možno praktično samo z računalnikom. Algoritem je programiran, predpisani so vhodni in izhodni podatki.

Vendar s tem, ko je reševanje prepuščeno računalniku, nismo težav prebrodili v celoti. Težje je nalogo postaviti, jo najti v vsakdanjem delu in jo pripraviti za reševanje; težje kot samo računanje je tudi uporabiti rezultate. Verjetno se zaradi tega tako splošno koristna metoda tako počasi uveljavlja v vsakdanji uporabi. Je tudi ena izmed tistih, ki zahteva absoluten red v datitekah, izključuje ribarjenje v kalnih vodah in zahteva skrajno delovno disciplino.

Poglejmo si še naslednji primer, pol šolski, ki je bil prirejen za preizkus delovanja programiranega algoritma je vzet iz našega vsakdanjega življenja. Srečali se bomo z nekaterimi problemi, ki spremljajo pripravo naloge za računalnik. Izhodne liste ne bomo v celoti komentirali, temveč samo manjši del.

Pripomnimo naj še, da smo nalogo izračunali na računalniku IBM 360/20.

Naloga

	ATR	Pokr.	UTAS 175-1	Pokr.	UTAS 175-2	Pokr.	UTAS 195	Pokr.	Plan	Plan
	m/dan	din/m	m/dan	din/m	m/dan	din/m	m/dan	din/m	spod.meja	zgor.meja
2019	2560	2,05	4350	2,13	6630	2,13	1430	2,11	1060	5300
2822	2150	1,38	3560	1,61	5400	1,60	1190	1,44	0	1600
3424	2040	1,75	3310	1,92	5070	1,86	1100	1,83	450	3140
KOPLON	0	0	3140	5,28	4430	5,20	0	0	2340	7000

Zahteva

Razporedi artikla po strojnih skupinah tako, da bo pokritje največje. Pri tem morajo biti izpolnjeni zahtevani pogoji (omejenost strojnih kapacitet, postavljene planske meje - zgornje, spodnje itd.).

Pristopimo k matematičnemu oblikovanju naloge tako, da bo primerna za računalnik, oziroma uporabljeni program (tega moramo obvezno poznati), sicer niti ne vemo, kako nalogo oblikovati).

Označimo:

X_{11} KOLIČINA 2019 na ATR
 X_{12} " 2019 na UTAS 175-1
 X_{13} " 2019 na UTAS 175-2
 X_{14} " 2019 na UTAS 195

X_{21} KOLIČINA 2822 na ATR
 X_{22} " 2822 na UTAS 175-1
 X_{23} " 2822 na UTAS 175-2
 X_{24} " 2822 na UTAS 195

X_{31} KOLIČINA 3424 na ATR
 X_{32} " 3424 na UTAS 175-1
 X_{33} " 3424 na UTAS 175-2
 X_{34} " 3424 na UTAS 195

X_{41} KOLIČINA KOPL. na UTAS 175-1
 X_{42} " " na UTAS 175-2

Tri vprašanja moramo zadovoljivo rešiti (jih matematično oblikovati):

1. omejenost strojnih kapacitet,
2. izvršitev prodajnega plana v okviru postavljenih mej,
3. največje možno pokritje.

1. Omejenost kapacitet

Če bodo, recimo, stroji ATR zasedeni samo z 2019 (upoštevaje planirano količino), ne bomo mogli na njih tkati ostalih artiklov. Lahko se zgodi, da bodo zasedeni s tkanjem še ostalih artiklov. Sklepajmo takole: če stroji ATR pri polni izkoriščenosti naredijo dnevno 2560 m tkanine 2019, bo za 1 m izkoriščenih $\frac{1}{2560}$ njihovih strojnih zmogljivosti, za izdelavo X_{11} m pa $X_{11} / 2560 = 0,000391$ razpoložljivih strojnih kapacitet. Tako sklepamo za vse artikle, ki jih lahko izdelujemo na ATR. Vsota uporabljenih strojnih zmogljivosti ne sme presegati 1 (ker smo celoto identificirali z 1). Tako za ATR kot ostale stroje veljajo naslednje neenačbe da pa moremo koeficiente izraziti v bolj primerni decimalni obliki, pomnožimo obe strani neenačbe z 10 000. Dobimo:

$$\begin{aligned}
 3,91 X_{11} + 4,64 X_{21} + 4,90 X_{31} &\leq 10\,000 \\
 2,30 X_{12} + 2,81 X_{22} + 3,02 X_{32} + 3,18 X_{41} &\leq 10\,000 \\
 1,51 X_{13} + 1,85 X_{23} + 1,97 X_{33} + 2,26 X_{42} &\leq 10\,000 \\
 6,99 X_{14} + 8,40 X_{24} + 9,09 X_{43} &\leq 10\,000
 \end{aligned}$$

S temi neenačbami smo zadostili pogoju omejenosti strojnih kapacitet.

2. Izvršitev prodajnega plana v okviru postavljenih mej

Če vzamemo artikel 2019, vidimo, da ga izdelamo lahko največ 5300 m in najmanj 1060 m. Lahko pa ga izdelamo katero koli količino v meji med 1060 in 5300 m. Če ga izdelamo X_{11} na ATR, X_{12} na UTAS 175-1, X_{13} na UTAS 175-2 in X_{14} na UTAS 195, potem vsota ne sme presegati 5300 m in ne sme biti manjša od 1060 m. To izrazimo takole:

$$\begin{aligned}
 X_{11} + X_{12} + X_{13} + X_{14} &\leq 5300 \\
 X_{11} + X_{12} + X_{13} + X_{14} &\geq 1060
 \end{aligned}$$

Enako sklepamo za ostale artikle. Pri upoštevanju njihovih omejitev dobimo:

$$\begin{aligned}
 X_{21} + X_{22} + X_{23} + X_{24} &\leq 1600 & X_{41} + X_{42} &\leq 7000 \\
 X_{31} + X_{32} + X_{33} + X_{34} &\leq 3140 & X_{41} + X_{42} &\geq 2340 \\
 X_{31} + X_{32} + X_{33} + X_{34} &\geq 450
 \end{aligned}$$

3. Največje možno pokritje

Iz začetne tabele je razvidno, da je pokritje določenega artikla na različnih strojih različno. Če bi imeli na razpolago neomejene strojne kapacitete, bi se hitro odločili, kje bi kak artikel izdelovali, tam namreč, kjer je zaslužek največji. Naše strojne kapacitete so omejene, omejene so tudi količine, zato moramo vse te omejitve upoštevati. To smo že storili, sedaj moramo v primerni matematični obliki navesti še tretjo zahtevo. Sklepajmo takole: če 1 meter blaga 2019, stkanega na strojih ATR, dá 2,05 din pokritja, bo X_{11} metrov dalo 2,05 X_{11} din pokritja itd. Dobimo naslednjo enačbo:

$$2,05 X_{11} + 2,13 X_{12} + 2,13 X_{13} + 2,11 X_{14} + 1,38 X_{21} + 1,61 X_{22} + 1,60 X_{23} + 1,44 X_{24} + 1,75 X_{31} + 1,92 X_{32} + 1,86 X_{33} + 1,83 X_{34} + 5,28 X_{41} + 5,20 X_{42} = F,$$

pri čemer zahtevamo, da je F največji (Max.).

Tako nam je uspelo postavljena vprašanja matematično oblikovati. Koeficienti za enačbe, ki predstavljajo omejenost strojnih kapacitet, so recipročne vrednosti pripadajočih količinskih dnevnih normativov. Vse enačbe skupaj tvorijo matematično formulacijo postavljene naloge. Da bo naloga rešena, moramo poiskati vrednosti X_{11} , X_{12} , ..., X_{42} tako, da bodo enačbe izpolnjene. Algoritem rešitve je programiran, računalnik nam bo po računanju napisal rešitve (vrednosti X_{11} , ..., X_{42}) in še vrsto drugih ugotovitev.

Pred luknjanjem vhodnih podatkov moramo enačbe, koeficiente enačb z neznankami preurediti v bolj pregledno obliko. Tvorili bomo tako imenovano vhodno matrico T (pravokotno shemo določenih količin.)

	X_{11}	X_{12}	X_{13}	X_{14}	X_{21}	X_{22}	X_{23}	X_{24}	X_{31}	X_{32}	X_{33}	X_{34}	X_{41}	X_{42}	Vrednost	TIP
Zasedba ATR	3,91				4,64				4,90						10000	$\leq$
Zased.UTAS 175-1		2,30				2,81				3,02			318		10000	$\leq$
Zased.UTAS 175-2			1,51				1,85				1,97			2,26	10000	$\leq$
Zased.UTAS 195				6,99				8,40				9,09			10000	$\leq$
$X_{11} + X_{12} + X_{13} + X_{14}$	1	1	1	1											5300	$\leq$
$X_{11} + X_{12} + X_{13} + X_{14}$	1	1	1	1											1060	$\geq$
$X_{21} + X_{22} + X_{23} + X_{24}$					1	1	1	1							1600	$\leq$
$X_{31} + X_{32} + X_{33} + X_{34}$									1	1	1	1			3140	$\leq$
$X_{31} + X_{32} + X_{33} + X_{34}$									1	1	1	1			450	$\geq$
$X_{41} + X_{42}$													1	1	7000	$\leq$
$X_{41} + X_{42}$													1	1	2340	$\geq$
F(pokritje)	2,05	2,13	2,13	2,11	1,38	1,61	1,60	1,44	1,75	1,92	1,86	1,83	5,28	5,20	MAX	

Podatke iz vhodne matrice luknjamo v kartice, kot je predpisano, To za nas ni pomembno, niti sam izračun. To opravijo luknjičarke po navodilih za luknjanje, za nas pa je pomembna izhodna lista. Kako smo že omenili, se v celotno izhodno listo ne bomo poglobljali, navedli bomo le najosnovnejše rezultate.

1. Optimalna rešitev

Optimalna rešitev je naslednja:

$$X_{11} = 1993,60600$$

$$X_{12} = 852,26450$$

$$X_{14} = 1430,61500$$

$$X_{31} = 450,00000$$

$$X_{41} = 3144,65400$$

$$X_{42} = 3855,34600$$

Če nekoliko zaokrožimo vrednosti, vidimo, da bomo na strojih ATR izdelali 1994 m artikla 2019 in 450 m artikla 3424, na UTAS 175-1 3145 m koplona, na UTAS 175 - 2 852 m 2019 in 3855 m koplona, na UTAS 195 pa 1431 m 2019.

Če seštejemo posamezne artikle, vidimo, da bomo izdelali 4276,4855 m artikla 2019, 450 m artikla 2434 in 7000 m koplona. Po primerjanju s planom vidimo, da je pri koplonu dosežena zgornja meja (zelo zanimiv artikel), 3424 spodnja meja, torej stikati ga moramo le toliko, kot je nujno, pri 2019 neka vmesna vrednost (bližnja zgornja meja), pri 2822 je dosežena spodnja meja 0, torej ni zanimiv, pokritje je premajhno.

Če bi pogledali strojno zasedbo, opraviti bi morali nekaj množenj X_{11} s pripadajočim koeficientom itd., bi ugotovili, da so stroji 100% izkoriščeni. Ta rezultat je neposredno razviden iz računalniškega poročila. Iz njega je razvidna tudi dosedanje omejitve, vrednost ustvarjalnega skupnega pokritja 46 359,87 din, ki je največji pri danih pogojih. Ostalih poročil, ki so tudi koristna za uporabnika, ne bomo navajali. Povemo naj le to, da je vseh poročil 11, nekaj čisto matematične narave (5), ostala pa praktična.

Problemi, ki jih rešujemo na ta način, so raznovrstni in z različnih področij. Uporaba je široka, silno koristna. Kjer koli lahko postavimo določene količine v linearno odvisnost, povsod tam lahko optimaliziramo z metodami linearnega programiranja. Vendar je linearno programiranje zahtevnejša naloga operacijskega raziskovanja predvsem zato, ker zahteva natančno poznavanje problema in še metode. V našem podjetju bi bila med drugim koristno uporabljiva tako pri planiranju proizvodnje kot pri investicijskem planiranju in uvajanju novih artiklov.

dipl.ing. Edo Košnjek

Izobraževanje

Izobraževanje priučevalk in priučevalcev

V podjetju imamo preko 350 delovnih mest, od katerih je vsaj 150 takih, za katere je potrebno organizirati poučevanje ne delovnem mestu, ker šole, ki bi delavce usposobila zanje, ni; to so v glavnem vsa pomožna, priučena in tudi nekatera poklicna delovna mesta.

Stihijsko Priučevanje je neorganizirano, podaljšuje čas učenja in večkrat povzroča tako slabo kvaliteto ali nizko produktivnost kot osebno nezadovoljstvo. Tudi neenoten način dela na enakih delovnih mestih otežkoča analitikom študij dela. Da bi se izognili vsem naštetim problemom, je potrebno izobraziti priučevalce in instruktore, s čimer se hkrati izognemo tudi problemom, komu dati novince, ki pride v podjetje. Vsekakor pa moramo Priučevalce na delovnih mestih usposobiti za prenešanje znanja. Vsak namreč uči na svoj način in po svojih izkušnjah. Da bi bil način poučevanja enoten in programiran, so se vodstva podjetja, vodstva obratov in odbor za izobraževanje odločili, da Center za izobraževanje izvede akcijo za usposabljanje priučevalcev po pedagoški strani, ker potrebno strokovno znanje že vsi imajo.

Prav te dni tečeta dva izmed petih seminarjev, ki so organizirani za pouk priučevalcev in instruktorjev. Izvedbo je ob sodelovanju našega centra prevzel Zavod za tehnično izobraževanje iz Ljubljane, ki je specializirana delovna organizacija za formiranje instruktorjev in priučevalcev. Ta zavod bo sodeloval tudi pri nadaljni vzgoji instruktorjev in priučevalcev. Delavci, priučevalci opravljajo svojo sekundarno delovno dolžnost (priučevanje) le tedaj, ko je potrebno, sicer se posvečajo primarni - svojemu delovnemu mestu. Če pogledamo dodatne dolžnosti, ki jih priučevalcu nalaga priučevanje na delovnem mestu, bomo videli, da jih tvorijo sledeče naloge:

- a) Priprava za Priučevanje:
 - izdelovanje analiz dela za priučevanje skupno z instruktorjem,
 - sestavljanje vrstnega reda priučevanja;
- b) uvajanje novih delavcev v delovno okolje in v delo:
 - učenje novih delavcev za posamezne operacije v praktičnem delu,
 - dopolnilno praktično usposabljanje;
- c) vzgojno delo:
 - nenehna vzornost pri delu,
 - navajanje na dobre odnose,
 - vzpodbujanje novincev,
 - varnostna vzgoja,
 - svetovanje novim delavcem pri njihovem delu;
- č) spremljanje rezultatov učenja:
 - spremljanje kvalitete dela učenca,
 - ocenjevanje usposobljenosti naučenega delavca.

V pomoč priučevalcem v času poučevanja bodo stalni instruktorji v centru ali obratu, ki bodo skrbeli tudi za izdelavo učnih Programov in za organizacijo preizkusov znanja novih delavcev. Njihova naloga je, da se z vodstvom obrata dogovore, kdo bo novince priučeval, in da so v času učenja v stalnem kontaktu s priučevalcem.

foto: Roman Planinc

Izogibati so bo treba naključjem, da le polovično priučenemu delavcu ali novincu zaradi potrebe zaupamo samostojno delo. Priučevalec in instruktor v tem primeru ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za kvaliteto priučevanja. Zanj jamčita le s preizkusom znanja, ki potrdi ali zavrne delavčeve ali novinčeve sposobnosti, preden začne samostojno delati, in prepriča vodstvo obrata o nujnosti nastavitve ali prekvalificiranja.

Le na tak organiziran način bo vsak obrat mogel dobiti dobro naučene delavce.

Miha Petek,
organizator izobraževanja.

KONFEKCIJA

Mislím, da je prav, da tudi v našem tovarniškem glasilu preberemo kaj in kako dela IV. delovna enota - konfekcija, saj je od njenega nastanka minilo že sedem let, vendar se o njej v Tekstilu ni kaj dosti pisalo.

Če se za hip pomudimo pri preteklosti naše delovne enote, ne smemo prezreti, da je začetek obratovanja spremljalo nešteto težav in problemov, ki zanje vedo samo tisti, ki delajo v nji že od ustanovitve. Začeli smo z majhno delavnico, v kateri smo zaposlili pretežno tiste delavke, ki iz zdravstvenih razlogov niso mogle delati v osnovnih treh obratih. Iz leta v leto se je prostor širil, raslo je število zaposlenih in dvigala se je proizvodnja, tako da danes predstavlja kar zavirljiv delež skupnega letnega dohodka. Lani ga je namreč naša delovna enota ustvarila kar četrtino.

Minila je le nekaj let, in že so naši izdelki na tržišču zelo iskani. Da je temu tako, so posamezne službe v podjetju in vsi zaposleni v konfekciji vložili mnogo truda v svoje vsakdanje delo. Rezultat njihovega dela je dokaj

širok asortiment kvalitetnih konfekcioniranih izdelkov.

Zaradi uspešne prodaje na trgu se je morala proizvodnja iz leta v leto večati, istočasno pa je bilo treba izpopolnjevati tehnologijo. Ročno nalaganje je kmalu zamenjal moderni nalagalni stroj, ki omogoča krojenje večjega števila komadov naenkrat, saj pri ročnem nakladanju ni bilo mogoče občutno povečati kapacitet, ne da bi pri tem povečali število krojilcev. Ker se je število izkrojenih komadov povečalo, smo morali dopolniti tudi število hitrošivalnih in cik-cak strojev. Potrebe in želje na trgu se iz leta v leto spreminjajo večajo in izpopolnjujejo, zato smo iz navadnega vezenja prešli na strojno vezenje na vezilnih avtomatih in naš strojni park razširili z novimi bordurno-vezilnimi avtomati in strojema za likanje in stiskanje.

Razvoj tehnologije in strojnega parka zahteva vedno nove artikke, ki so kvalitetnejši in se njihova uporabnost ne more primerjati z začetki, ko smo tržišče šele spoznavali. Da bi se ujeli z zahtevami časa in da bi zadovoljili vse želje trga in potrošnika, smo v zadnjih dveh letih naredili kar velik korak v izbiri posteljnega perila. Lepo izdelane kapne z izrezom in barvno vezenino smo dopolnili še z novimi artikli iz barvnega koplona, ki ima še eno novo lastnost, da se po pranju ne mečka. Pri tej vrsti posteljnine je nega minimalna, ker je po pranju ni potrebno likati. Navadne rjuhe smo dopolnili še z rjuhami z ojačano sredino, ki jih je trg že sprejel in so že v veliki meri izpodrinile navadne rjuhe. Kot najnovejše pa smo v zadnjem času pričeli izdelovati lepe kapne z bordurnim vezenjem in tiskano posteljno perilo, ki ga po pranju ni treba likati. Ta artikel nam je na letošnjem sejmu "MODA 71"

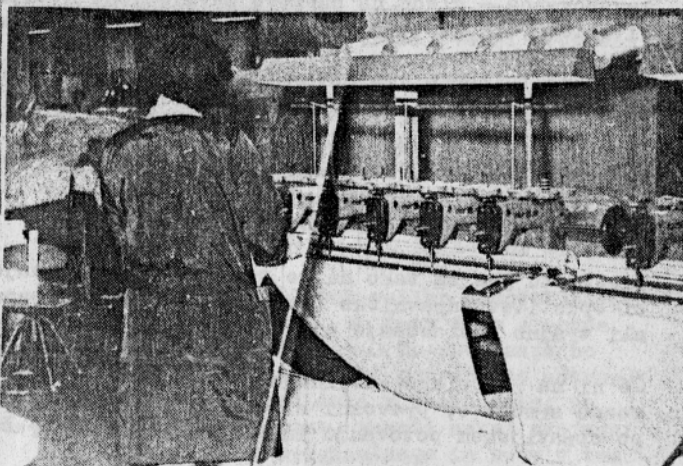
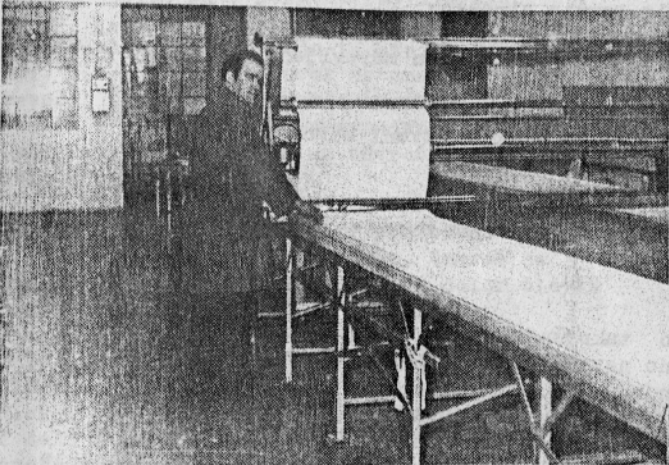

foto: Roman Planinc

Razširitev in spremembe strojnega parka so z osnovno mislijo, da bomo v obratu zaposlovali pretežno invalidno delovno silo, trčile v delno nasprotje, ker moramo ob teh novih strojih zaposliti zdravega človeka, enako kot v osnovnih treh obratih. S tem pa ni rečeno, da ne bomo tudi zdaj iskali vseh možnosti rešitev za sodelavca, ki v ostalih obratih ne morejo več izvrševati svojih delovnih zadolžitvev. Zaposlovanje invalidov se je do neke meje omejilo tudi za to, ker vedno bolj prihajamo do spoznanja, da naša enota ne obsega ravno tako lahka dela, kot si jih je moč predstavljati na prvi pogled, temveč si po 8-urnem delu veliko bolj utrujem, kot pa na marsikaterem drugem delovnem mestu v ostalih obratih. Poleg fizičnih naporov je prisotno močno naprezanje vida in pa izrazita spretnost pri delu. Če bomo hoteli vsaj delno zadovoljiti potrebe našega trga, po konfekcijskih izdelkih, pa bomo primorani na določenih ključnih delovnih mestih, pričeti z nočnim delom, ki zanj vemo, da je naporno za vsakega človeka.

v Ljubljani prinesel posebno priznanje. S tem priznanjem bomo morali še bolj prisluhniti željam potrošnikov in izpopolnjevati program konfekcioniranega posteljnega perila. Z vsemi temi novimi artikli pa bomo lahko na trgu dosegli tudi ugodnejšo ceno, ki za podjetje ni le mikavna, temveč tudi koristna.

Prepričan sem, da vsak član obrata konfekcije želi s svojo delovnostjo in kvalitetno izdelavo dosegati še večje uspehe kot do sedaj in tako povečati uspeh nas vseh.

Marjan Jaklič,
obratovodja IV. DE

Delavska zakonodaja

Važnejše spremembe zdravstvenega zavarovanja delavcev (III.)

Potni in prevozni stroški

Povračilo potnih stroškov se prizna zavarovancem, ki uveljavljajo pravico do zdravstvenega varstva, praviloma za najkrajšo raličijo in po najnižji tarifi za redna (javna) prevozna sredstva, t.j. po redni ceni v avtobusnem prometu ali po ceni za prevoz v II. razredu potniških in motornih vlakov. Izjemoma lahko KZSZ ali njegova izpostava, vendar samo če predlaga zdravnik, odobri tudi prevoz z brzo-vlakom ali uporabo višjega razreda na potniškem vlaku, če gre za daljše potovanje; ne glede na zdravstveno stanje zavarovanca pa se tak prevoz lahko dovoli vedno, kadar je namembni kraj oddaljen nad 200 km. Ista določila veljajo tudi za spremljevalce zavarovane osebe. Povračilo stroškov za prehrano in nastanitev med potjo in bivanjem v drugem kraju so dnevnice. Dnevnic v polnem znesku se plača: za vsakih 24 ur neprekinjene odsotnosti od stalnega bivališča in za ostanek časa, ki je daljši od 16 ur, ter za potovanja, ki trajajo najmanj 16 ur. Polovica dnevnice se izplača, če traja potovanje nad 8 do 16 ur. Otroci do 7 let starosti so upravičeni do polovične dnevnice.

Če zavarovanec izbere zdravnika ali zdravstveno ustanovo, ki ni najbližja kraju zaposlitve ali stalnega bivališča, more zahtevati le povračilo potnih stroškov, ki bi nastali če bi se obrnil na najbližjega zdravnika ali zdravstveno ustanovo. To pa ne velja za primer, če je za zavarovanca - glede na njegovo zdravstveno stanje - nujno, da v času zdravljenja spremeni bivališče, in če to potrdi pristojna zdravniška komisija.

V nujnih primerih ima zavarovana oseba pravico do prevoza v zdravstveni zavod z rešilnim avtomobilom. Nujni primeri so:

- nalezljiva bolezen;
- duševna bolezen, če oseba ni zmožna potovati z rednim prevoznim sredstvom;
- življenjsko nevarna poškodba;
- težka pokretnost (mavčeve obveze).

Torej, tu gre za tako nujne primere, ki zahtevajo takojšnjo zdravstveno pomoč ali pri katerih bi opustitev zdravniške pomoči pomenila neposredno nevarnost za življenje zavarovane osebe ali trajno poslabšanje njenega zdravstvenega stanja.

Če ni na razpolago rešilnega avtomobila, se lahko uporabi tudi osebni avtomobil ali drugo prevozno sredstvo, prevozni stroški pa gredo na račun sklada skupnosti. Potni stroški se izplačajo po opravljenem potovanju in po predloženem obračunu.

Pogrebne in posmrtnine

Pogrebna se izplača po predložitvi izpiska iz matične knjige umrlih in zdravstvene izkaznice umrlega. Če umre oseba, ki ne spada v ožji družinski krog tistega, ki uveljavlja pravico do pogrebne, se pogrebna izplača samo v primeru, če s plačanimi računi dokaže, da je oskrbel pogreb.

Posmrtnina se izplača, če v družini umrlega zavarovanca ali upokojenca ostal vsaj en družinski član, ki je imel v času smrti pravico do zdravstvenega varstva po umrlem. Zahtevke za izplačilo vloži družina ali njen zastopnik.

Ostale določbe

Potrditev ostoja delovnega razmerja v zdravstveni izkaznici in potrdilo o pravici do zdravstvenega varstva ne smeta biti starejša od 30 dni; le v nujnih primerih lahko zavarovana oseba zahteva zdravniško pomoč brez potrjene zdravstvene izkaznice, vendar mora svojo pravico dokazati naknadno.

Med zdravljenjem se morajo zavarovane osebe držati zdravnikovih navodil, v redu prihajati na odrejane preglede in zdravstvene storitve ter pravilno uporabljati zdravila in pripomočke. Zavarovane osebe nimajo pravice zdravniku vsiljevati svoje volje glede vrste in načina zdravljenja ali glede predpisovanja vrste in količine zdravil.

dipl. iur. Breda Milič

PSIHOLOGIJA DELA

Zdrav in nezdrav odnos do dela

Odnos do dela je pomemben faktor pri stopnji psihične uravnovešenosti človeka, pri trdnosti njegove osebnosti in njeni notranji strukturi.

V procesu oblikovanja človekove osebnosti vpliva delo na razvoj samozavesti. Delo pomaga, da se človek afirmira, da dobiva priznanje za svoje vrednote in s tem občutek gotovosti. Delo je tudi sredstvo, ki omogoča posamezniku, da se vključuje v kolektiv in v družbo ter si zagotavlja družbeni položaj.

Če imamo pred sabo napačno razvito osebnost, je delo pomembno sredstvo za vzpostavljanje emocionalnega ravnotežja in utrjevanja osebnosti. Neuravnovešen človek ne sme biti prepuščen brezdelju, ker bi se v tem primeru preveč zaposil z brezizhodnim reševanjem svojih problemov. Delo umirja človeka in mu odvrača pozornost od bolečih problemov.

No, delo ni le sredstvo, ki pozitivno vpliva na človekovo duševno življenje, temveč je tudi človekova potreba, saj si z delom človek zagotavlja obstanek.

Delo zadovoljuje tudi emocionalne potrebe človeka, saj je sredstvo, s pomočjo katerega človek občuti vrednost svoje osebnosti. V delu človek najde sebe, tu lahko zadovolji svoje osebne ambicije, svoje skrivne želje in intimne težnje.

Delo dobi svojo pravo vrednost šele tedaj, ko človek vnese vanj vse najboljše in najbolj vredne, kar ima v sebi. Vsak posameznik naj nosi v sebi vsaj neznatno težnjo za ustvarjanje. Že ko opazujemo splošno psihično razvitost posameznika, opažamo, da je ustvarjalna težnja pogojena individualno. Zdaj vodi le k neznatni ustvarjalnosti, zdaj si zastavlja vrhunsko ustvarjalno delo. Toda ne upošteva njeno intenzivnost in kvaliteto, mora biti globoko vraščena v človekovi naravi. Taka težnja je istočasno najmočnejša motivacija za delo.

Človekovo delo motivirajo različne vrednote in raznovrstnosti motivov se mora zavedati vsakdo, ne samo raziskovalec. Prepogosto se namreč pri nas pojavlja prepričanje, da je za uspešno delo zadovoljiva ena sama motivacija, ena sama vrednota, ki jo običajno merimo z višino plače. Povsem legično je, da vsak človek ne samo želi, temveč tudi mora z delom ustvariti sredstva za življenje. Toda samo ta motivacija ni tako močna, da bi od človeka zahtevala polno delovno moč in zavest.

Če je edini motiv le zaslužek, bo človek vnesel v svojo dejavnost le toliko energije, zavesti in sposobnosti, kolikor čuti, da je potrebno, da bo ustvaril dohodek, ki ga želi. Njegove sposobnosti pa so lahko tudi večje, vendar se ne ujemajo vedno z večjim zaslužkom.

Človek lahko za isti denar naredi več in boljše, vendar samo tedaj, ko ga ne privlači samo zaslužek.

Industrijski psihologi često preučujejo problem motivacije za delo. V ZDA so izvedli največ anket, ki so pokazale, da je zaslužek šele na drugem ali celo na četrtem mestu med faktorji, ki najbolj motivirajo človeka pri delu. Ena najmočnejših motivacij za delo je možnost, da posameznik doseže osebni uspeh. Priznanje za uspešno delo spodbuja človeka, da dela več in bolje, zakaj njegova potreba po uveljavljanju ne more biti nikoli do kraja zadovoljena in omogoča, da pri delu tudi napreduje. Mnogim delavcem je v veliko zadovoljstvo zavest, da bodo dosegli višjo kvalifikacijo in si priborili večji družbeni ugled.

Velik pomen pri motivaciji ima tudi odnos predpostavljenih do delavcev. Če zna delovodja hrabriti človeka, če spoštuje njegovo osebnost in sprejema njegovo individualnost, bo posameznik delal več in bolje, kot bi delal v okolju, kjer se zanj nihče ne briga.

Vsekakor bo našel človek veliko zadovoljstvo v delu, ko bo spoznal, da prav delo sprošča njegovo samoiniciativnost. To spoznanje bo zadostilo njegovi nagonski potrebi po ustvarjanju. Vsakdo namreč želi v vsako delo, pa naj bo še tako skromno, vnesti nekaj svojega: individualnega in originalnega in prav v tem hotenju je utemeljena posameznikova volja do dela. Mnogi anketiranci so izjavili, da jih k delu privlači tudi prijetno okolje, tako fizično kot psihološko. Prijetni delovni prostori, ugodne atmosferske in klimatske naprave in dobra razsvetljava tudi motivirajo posameznika k delu. Za prostorom ne zaostajajo ljudje, med katerimi posameznik dela, njihov odnos do človeka in dela.

Da bi se naravni interes človeka do dela razvil v vsej svoji moči, je potrebno, da ima do dela pozitiven emocionalni odnos. To pomeni, da mora v delu videti pomembno življensko vrednoto, ki jo intenzivneje doživlja, če res želi v nji najti pravo zadovoljstvo. Nepopolno razvita osebnost reagira drugače. Do dela ima odbijajoč odnos, v njem vidi preveliko obremenitev, izogiba se večji odgovornosti in izgublja potrpljenje. Kruto avtoritativno ali preveč razvajeno vzgojen človek mrzi delo in ga vedno doživlja le kot nepotrebno obremenjevanje svobode. Že v otroštvu mu je bilo delo stalen

vzrok nezadovoljstva in zategadelj se z njim ne more sprijazniti, tudi ko odraste. Doživlja ga kot silo, kot nujno zlo in se mu izogiba, če se mu le more. Čustveno siromašni ljudje ne morejo v ničemer najti življenskega zadovoljstva, zato je zanje delo trn v peti.

varnosti je značilno za nevrotike in je izraz njihove podzavestne potrebe, da prikrijejo bojazen pred življenskimi obremenitvami in negotovost v poklicnem delu. Taki ljudje želijo, da bi jih imeli za posebne junake, ker so v skritih kotičkih svoje osebnosti prepričani, da so plašljivci.

Marjeta Pirih

Ti ljudje radi zamujejo, prezgodaj odhajajo, prepogosto počivajo, pri delu pa so površni in neprizadeti. Najmanjše nerazpoloženje ali slabo počutje jih že odvrneta od dela. To so delavci, ki ne prestando oblegajo zdravnika in vsiljujejo dan ali dva bolniškega dopusta. Tako izostajanje imenujemo profesionalni absentizem. Temu podobna je tudi druga vrsta nevsklajenosti med delovcem in delom, ki povzroča fluktuacijo delovne sile. Kdor se težko prilagaja svojemu delu, išče vzrok najprej v načinu dela in šele potem v sebi in svojem odnosu do dela. Zato misli, da se ho z novim delom osvobodil neprilagojenosti. Toda pri novih opravilih znova odkriva isto nezadovoljstvo, ki si ga spet podobno, toda napačno razlaga. Človek išče novo zaposlitev in je prepričan, da še vedno ni našel tistega, kar želi in za kar meni, da mu bo najbolj ustrezalo. Verjetno pa iskanega zadovoljstva ne bo nikoli našel, ker njegov odnos do dela ni pravilen. Produktivnost človeka, ki stalno menjava delovna mesta, je majhna, prav tako tudi osebe, ki izostajajo od dela, ne ustvarjajo mnogo. Pri pogosti fluktuaciji človek ne more niti pri enem opravilu pokazati popolnega delovnega učinka, zakaj prehitro je zamenjal delovno mesto in še prvotnega dela ni osvojil. Kadar pride človek na novo delovno mesto, se mora najprej izuriti v specifični metodi dela, ki ga je sprejel. V tem času njegov delovni učinek seveda ni maksimalen in prav zaradi tega je fluktuacija tako nezdružav pojav: delavec pravzaprav nikdar ne preide faze prilagojevanja.

Tudi pogoste poškodbe pri delu človeka odvrčajo od delovnega mesta. Vsakomur se lahko zgodi, da se pri delu poškoduje ali ponesreči, toda nekateri se ponesrečijo bolj pogosto, kot običajno. To so ljudje, ki trpijo za nadpovprečno delovno neprilagojenostjo. Človek mora biti zbran, da se izogne nesrečam, ki pri delu groze. Kontrolirati mora vsako svojo krettnjo in jo opustiti ali izpopolniti v trenutku, ko ni zadostna ali postane napačna. Na vsako nepredvideno spremembo mora hitro reagirati, potrebni so torej hitri in točni refleksi. Afektivno neurejene osebnosti, ki trpijo zaradi trajne emocionalne napetosti, niso sposobne hitrega reagiranja. Emocionalno neuravnovešeni ljudje pogosto vzbujajo pozornost okolja z nadpovprečno bahavostjo. Delajo nepazljivo in se ne menijo za nevarnosti. Lahkomiselni so pri delu in se pogosto poškodujejo. So namišljeno pogumni, zakaj resnično preziranje nevarnosti ni v tem, da se človek brez misli spušča v pustolovščine, temveč da nevarnost obvlada premišljeno in z največjo pozornostjo. Lahkomiselno izpostavljanje ne-

POGLAVJE IZ SOCIALNE PATOLOGIJE

V založbi Mladinske knjige v Ljubljani je leta 1969 izšla že dolgo pograšana Socialna patologija, v kateri znani slovenski strokovnjaki obravnavajo negativne pojave, ki so značilni za našo družbo in za naš čas. Navadno se teh pojavov sramujemo in si zakrivamo oči, da bi jih ne videlice pa jih ne vidimo, se lahko slepimo, da jih sploh ni. Zato se mi zdi prav, da opomnimo na nekatere izmed njih, poiščemo njihove vzroke, se zamislimo nad njihovo razširjenostjo in poskušamo odgovoriti na temeljno vprašanje, namreč: kakšne so možnosti, da jih zmanjšamo po obsegu in teži.

Prostitucija, o kateri bo govoril pričujoči sestavek, je družbeni pojav, ki ga družba včasih tolerira, včasih pa neusmiljeno preganja in je znan že tisočletja. Težko jo je definirati, ker je zelo širok pojem in ker jo v različnih družbah različno vrednotijo. Navadno pojmuje prostitucijo kot družbeno nedovoljeno spolno aktivnost, za katero sta značilna menjavanje partnerja in čustvene menavezanosti nanj, kar oboje povzroča, da ta pojav pričakuje, zahteva in tudi omogoča denarno povračilo.

Največkrat omejujemo prostitucijo samo na ženske, čeprav se v turistično bolj razvitih deželah, v manjšem obsegu, pa tudi pri nas v znanih obmorskih krajih pojavlja moška prostitucija, in zategadelj je tudi družbena ost največkrat naperjena proti ženski prostituciji.

V naši socialistični skupnosti je precej dolgo prevladovalo mnenje, da bo že sama družbena ureitev odpravila take in podobne družbeno negativne pojave, kot je prostitucija, kar pa se kljub korenitim družbenim in gospodarskim spremembam ni zgodilo, zakaj kjer je povpraševanje, je tudi ponudba, čeprav so oblike povračila zelo različne: od najbolj skromnih do najbolj prefinjenih.

Priznani tuji raziskovalci, ki preučujejo prostitucijo kot družbeno patološki pojav, razvrščajo prostituke v pet skupin:

1. Pocestnice ali javne prostitutke so najslabše "plačane" prostitutke. Njihovo področje dela so ulice, kavarne, bari, sezonsko pa se selijo v turistična središča.

2. Organizirana javna prostitucija je značilna za velika mesta, pristanišča in je povezana z negativnimi pojavi, ki jih poznamo pod skupnim imenom kriminalno podzemlje velikih mest.
3. Call-girls sodijo sicer v skupino organizirane prostitucije, vendar je po družbenem statusu precej presegajo. Običajno so povezane s pomembnimi gospodarskimi krogi in sklepajo z njimi posebne pogodbe.
4. Neorganizirane poklicne prostitutke vzdržujejo trajnejše zveze z enim samim moškim ali manjšo skupino in so na meji prostitucije.
5. Motorizirane prostitutke so "boljše" prostitutke, ki kliente izbirajo same.
2. Kavarniške prostitutke sicer ne nadlegujejo klientov po ulicah, vendar imajo izbrane rajone za svoje "delo".
3. Šoferske prostitutke se v družbenem statusu približujejo neorganiziranim poklicnim prostitutkam in vzdržujejo daljša razmerja z enim samim moškim ali manjšo skupino.
4. Barakarske prostitutke so večinoma ženske brez kakršnih koli perspektiv; so slabega telesnega videza, brez stanovanja in brez sredstev za preživljanje. Gredo z vsakim moškim, ki jih želi, pogosto samo za to, da ne bi ostale brez večerje in prenočišča. Srečamo jih v predmestnih gostilnah, v bližini barak sezonskih delavcev in na železniških postajah. Navadno se vdajajo alkoholu, družijo se z delomrzneži in so pogosto kaznovane zaradi različnih prekrškov.

Vse naštetе prostitutke se pojavljajo tudi pri nas, čeprav je pri nas običajna klasifikacija nekoliko drugačna:

1. Devizne prostitutke so pri nas pripadnice "boljše" prostitucije in bi jih mogli enačiti call-girls. Povezane so z različnimi turističnimi organizacijami in hotelskimi podjetji. Nekatere izmed njih so sicer polno zaposlene v delovnih organizacijah in jim devizna prostitucija pomeni nekakšno dopolnilno delo.

Zanesljivih podatkov, koliko je prostitutk pri nas, nimamo, ker njihove primere obravnavajo organi javne varnosti šele potem, ko so jim krivdo že dokazali. Po približni oceni naj bi bilo v Jugoslaviji okoli sedem tisoč prostitutk, ki so po večini osredotočene v nekaterih krajih:

za primer naj navedemo, da je samo na območjih Ljubljane, Maribora in Kopra evidentiranih okoli 700 prostitutk.

Z.P.

(Nadaljevanje v naslednji številki)

Oznaka 1 v naslovu pomeni:

Pričujoči zapis želi opozoriti bralca Tržiškega tekstilca na pomembno knjigo Socialna patologija, ki je izšla v Ljubljani pri MK. 1969.

Oznaka 2 na koncu prvega odstavka:

Kar sledi, je izveček iz poglavja Prostitucija, ki ga je napisal doktor Miloš Kobal in doktor Ljubo Bavcon, objavljenega v Socialni patologiji na straneh od 158 do 180.

V četrtek, 1. aprila, bo dograjena nova vpadnica s ceste Ste. Marie aux Mines v naše podjetje. Do tedaj bo zgrajena tudi nova zgornja vratarnica. Ker je stara bolj prostorna in na pogled lepša kot spodnja, jo bodo imenovanega dne ob 18,30 z novim viličarjem prepeljali čez nekdanji železniški most.

Prosimo člane kolektiva, da priskočijo v tej težki akciji na pomoč.

Sedanost je čas znanstvenikov in poetov in ne rokodelcev, in zategadelj se svet stara. Znanost in umetnost tako prednjačita pred nami, da živimo v lastni preteklosti in ravnamo po preživelih izkušnjah. Zakladnica znanja je že tako velika, da se izgubljeni čudimo vrhuncu, ki ga je doseglo, namesto da bi ga skušali doseči ali celo preseči.

WILLIAM HAZLITT, Mr. Coleridge, 1805

franci cerar: utrip sobotnega večera

V soboto zvečer. Glavni trg. Most. Nova cesta. Most. Pa spet Glavni trg. Že tretjič sem taval v tem krogu po mestu. Nikjer žive duše. Le sem in tja se je iz enega številnih lokalov med oblaki cigaret tnega dima opotekel pijanec, bedasto pogledal v luno in jo mahnil svojo pot.

Grizljaj sem vratno verižico in ugotavljal, da se mi je pet popitih konjakov že umirilo v želodcu. Pri sv. Andreju je odbilo deseto.

"Pa pojdimo še na kozarček," sem si mislil in stopil v kavarno. Nekaj nočnih ptičev se je zastrmelo vame. Stopil sem k mizi, kjer je dekla pri dvajsetih srkalo florido.

"Lahko prisedem?" sem zabasiral.

"Če hočeš," me je za trenutek merila z očmi.

Zvalil sem se na sedež in izvlekel 57. Ponudil sem ji. Vzela je in nekaj časa sva oba pihala velike oblake dima proti stropu.

Natakarica je prinesla konjak. Takoj sem ga pognal po grlu in začutil prijetno valovanje po žilah. Stopil sem h glasbeni skrinji. Zvoki progresivne glasbe so razparali enakomerno kavarniško mrmranje. Nočni ptiči so me besno pogledali in potem malo glasneje nadaljevali z debato.

"O ja!" sem vzdihnil in spet sedel.

"Si kar sama?" sem jo vprašal.

Pokimala je. "V kinu sem bila. Jaz tudi. Saj drugega nimaš v naši luknji. Kino pa kavarna. Dolgčas"

Tako sem zategnil zadnjo besedo, kot bi bila kriva, da ima tak pomen.

"Res je, dolgčas," je rekla. "Odkar so Trampi nehali igrati, ni nobenega poštenega plesa več."

"Ja, ja", sem pritrjeval, "le sem in tja še kako ljudsko rajanje pa tisti didel-dudel."

Prižgala sva vsak še eno cigareto.

"Uh, kakšen zrak!" Poškilil sem na oblake dima pod stropom, potem pa nanjo. "Ali ne bi šla malo ven?"

"Ti si že tretji," se je zasmejala, "ki mi to predlaga, odkar sem tu."

"O," sem malodušno rekel, "potem pa ne greš?"

"Grem! Saj sem že vsa trda od sedenja."

Vzela je torbico in stopila sva na slabo razsvetljeno ulico.

Glavni trg. Most. Nova cesta ...

"Kje pa imaš kolege," je prekinila monotono korakanje.

Zamahnil sem z roko: "Preseljevanje narodov. Večina je šla v Kranj-na ples."

"Ti ne plešeš?"

"O, ja. Plešem. Včasih - pred vojaščino - sem bil na vsakem plesu. Zdaj pa se mi ne da vedno. Se pač staramo."

"No," me je pogledala, "nisi ravno star."

"Pa sem. Duša se stara."

Zasmejala se je. Tudi sam sem se nasmešnil svoji modrosti.

"Pa ti? Nimaš fanta?"

"Nič stalnega. Včasih me kdo povabi v kino ali v kavarno. Največkrat odklonim. Saj veš, kako je v našem mestecu. Če te ljudje vidijo s fanti, že ugotavljajo, da si cipa."

"Da, da. Pri nas se vsi poznamo."

"Samo na videz!"

Pokimal sem. "Tudi midva sva se že večkrat vide-la, kajne? No, naj se predstavim; jaz sem Ivan."

"Jaz pa Olga." Njena roka je bila mehka in topla.

"How do you do," sem rekel.

Most. Glavni trg. Most Spet sem podzavestno začel grizljati verižico.

"Kakšen obesek pa imaš na verižici?" je vprašala.

"Kenedyja."

"Lahko pogledam?"

"O, izvoli!"

Ko si je ogledovala medaljon, so me njeni lasje poščegetali po licu.

"Olga," sem rekla.

Pogledala je kvišku in nekaj časa sva si strmela v oči.

"Ali te lahko poljubim?"

"Mm"

Nisem vedal, kaj pomeni njeno mrmranje, da lahko da ne smem. Vseeno sem jo poljubil. Razprla je ustnice in začutil sem njen jezik na svojem. Rahlo zadihana se je odtrgala od mene. Od sv. Andreja je priplavala enajsta ura. Zavzdihnila

je in pogledala na uro. "Domov moram, Ivan," je rekla.

Pokimal sem: "Kdaj se kaj jutri dobiva?" "Ob štirih, v kavarni, prav?"

"V redu."

"Ciao!" Gledal sem za njo. Nekaj časa sem še stal na avtobusni postaji, potem sem se odločil še za en krog po mestu.

"Jutri morda le ne bo tak dolgčas," sem premišljeval. "Morda bova šla v Kranj, morda bova pri nas poslušala nove plošče, skratka, nekam bova šla!"

Glavni trg. Most. Nova cesta. Pa spet most. Glavni trg.

Jutri v dvoje, morda tudi pojutrišnjem.

franci cerar: vizija

OBALA

Stali smo na morski obali in pričakovali sončni vzhod.

Vreme je bilo jasno - pihal je slan veter.

Tistega dne sonce dolgo ni vzšlo.

"Čudno," je rekel moj sosed

in pogledal na uro:

"Glejte, sonce!" je nekdo zaklical in pokazal na obzorje.

Tam se je pojavila bela svetloba, naraščala je in bila vedno bolj svetla. Popadali smo na kolena

in z grozo strmeli v ta nenavaden pojav.

Zapihal je močan veter

in s seboj prinesel vroč pepel.

Pogledal sem na ljudi okrog sebe -

Bili so goli.

Tudi z mene je popadala vsa obleka.

Neznosna vročina nam je žgala telesa.

Noro sem se zasmejal in vstal.

Zabredel sem v morje in zaplaval

proti svetlečemu oblaku,

ki je počasi dobival podobo orjaške goba.

Z obale sem slišal le še nekaj šibkih krikov.

Zamirali so pod vročim pepelom.

OTOK

Ti si zadnje dekle in jaz sem zadnji fant na zadnjem živem delu zemlje, zadnja ptica poje na drevesu.

O čem naj ti govorim, dekle?

O Adamu in Evi?

Tudi onadva sta bila edina človeka na zemlji, toda imela sta sto in sto let časa za ljubezen, za otroke, za srečo.

Nama ni ostalo več mnogo časa,

morda le še nekaj ur.

Smrtonosni zrak že kroži okoli naju.

Naj ti govorim o ljubezni?

Gotovo si imela fanta, tam - na celini -

imela si ga rada, ljubil te je.

Tudi jaz sem imel tamkaj dekleta -

imel sem jo rad, ljubila sva se.

Zdaj so vsi mrtvi.

Toda, ne boj se, dekle,

morda bo zapihal veter in bo odnesel smrt na z a j, na celino.

Tam ne more nikomur več škoditi.

Zakaj molčiš, dekle?

Povej mi kaj o sebi, rad bi slišal tvoj glas -

Ta tišina okoli naju je tako grozljiva.

Kako ti je ime?

Zadnja ptica je padla z drevesa -

zadnje dekle je umrlo.

Smešno, edino živo bitje na tem svetu sem.

Morda tudi ne, morda je živ kak mikrob -

slišal sem, da so mikrobi zelo odporni.

Tako čudno utrujen sem in žejen,

pozneje bom mogoče stopil dol k čolnu

in popil malo vode, zdaj ne -

najprej se moram malo naspiti.

Če bom še pri močeh,

bom pokopal zadnje dekle.

Zraven nje bom položil zadnjo ptico.

Morda bom skopal še en grob

za zadnjega živega človeka,

toda ostal bo odprt,

saj sem vendar jaz

zadnji živi človek na tem planetu.

vili šajnič: zrcalo v roki

Skozi modrino
v toplem večernem vetru
kakor val v monotonost
Podoba tvoja navdahne me
ob vsakem pogledu skozi
O J A Č R A O J Č O R A X O

Bela

modra

rdeča

zelena

Misel atomsko eksplozivna
hitra

kot

svetloba

se nadaljuje

misel

MISEL

misel ← → MISEL

misliti

mišljenje

miss!

Obgrizel sem kost spomina

misel uhaja

med rdečimi spomini!.

Moja greblja s petimi prsti

Grebi - grabiti

grablje - Roka

PRI=

HA-

JAŠ

SKOZI

O

G

L

E

D

A

L

O

Roka v roki - domišljija

Prazno vse

vse

VSE

se nadaljuje

Veterček

veter

vihar! →

Kratek aplavz za prostovoljca
prostovoljec - jaz
prostovoljec rdečega viharja
spominov...!

Sentimentalna mačka je mislila
da je v pravljici
pa je spoznala

jaz nisem pravljijona mačka

jaz sem umrla

sem nebit

ne eksistiram

jaz mačka z grabljami

Skočiti skoz zrcalo ni problem
skočiti = ubiti zrcalo
boljše je zrcalo v roki - celo
v rdeči roki

Skoz zrcalo prihajaš

skoz zrcalo

jaz pa imam rdečo roko

imam okroglo zrcalo

Z R C A L O...

adam mickiewicz: dva stara motiva

Dve pesmi vam v premislek, v razvedrilo
zaokrožil slavní poljski je poet:
med njima je minilo dvajset let,
vendár v tem času ni se mnogo spremenilo,
posebno kar zadeva ženski svet.
Čeprav od zadnje več kot sto je let minilo,
morda le kje še najdeš ženski ovet, da
od Mickiewicza razvnet
prepevaš spet in spet,
na da bi ovetu delal silo.

1798-1855

GOSPA TWARDOWSKA

Jejo, pijejo, kadijo,
plešejo in vpijejo,
toliko da z veselijo
krčme ne razbijejo.

Tu TWARDOWSKI je popival,
opiral v bok roke kot paša,
dražil goste, oponašal,
dušo z radostjo zalival.

Mimo uhljev je ošvignil
s sabljo bodrega vojaka,
ga spremenil, kot bi mignil,
v zajca - vidiš ga, junaka.

Ko patronu iz tribunala,
ki molče je krožnik praznil,
majčkeno je ponagajal,
pa je slišal kletvic raznih.

Še v čevljarja se je vtaknil,
a spoznal je v njem bedaka,
pustil ga je, siromaka,
z vodko suho grlo splaknil.

Ko tako je vodko srkal,
nekaj štrknilo je v čaši.
"Daj, no - pri veliki maši!
Menda nisi ti potrkal!"

Na dnu čaše se pojavil
majhen vrag je, pravi Nemeo,
zvito goste je pozdravil,
skočil iz čaše pod lesteneo.

In ko padel je na tla,
kurjih nog je rasti jel.
Nos kriv, kakor se le da,
in svoje nohte je imel.

"O, Twardowski, zdravo, brateo,"
rekel je, se zasmeljal.
Mefisto sem, me ne poznate,
in pekel me je poslal.

Z mano ste na Goli gori
se pogajali o duši.
Čas pogodb pekla se ruši:
kar obljubil si, zdaj stori!

Na koži bikovi je stalo:
V Rim, ko mineta dve leti,
zvesti obljubi svoji sveti,
bom prišel - a ni držalo.

Sedem let preteklo že je.
Cirograf več ne velja.
Človek božji, kje so meje?
Ne izivaj več pekla!

Toda naše maščevanje
ti nastavilo je mreže:
v Rimu - krčmi tej - si vanje
pal zaradi grehov teže!"

Že Twardowski bi pobegnil
zaradi "dictum acerbum",
vrag za plašč ga je potegnil
in želel "nobile verbum".

Kaj naj zdaj počne, za vraga!
Nekaj misel mi preblisne:
to ga bo, da si pomaga,
stisnil vraga, da bo pisnil!

"Glej pogodbo, glej, Mefisto,
kaj boš storil, rad - nerad,
ko prišlo bo leto tisto,
dušo boš prišel jemati.

Trikrat bom lahko zahteval,
da izpolniš, kar želim.
Zdaj iz tebe bom izžemal
najbolj čudežnih stvari!

V konja, ki ga kaže slika,
sedlo bi se rad povspel.
Konj pa, dravec, to me mika,
da s kopiti bi zapel!

Bič iz peska mi napravi,
z njim da konja bom priganjal.
Zgradi hišico v dobavi,
v nji počival bom in sanjal.

V hišo jedroa orehov,
boš vzdaval, vezal z makom,
splel iz židovskih brad streho
boš visoko do oblakov.

"Pazi, kakšni so žehljički,
glej, da niso predebeli,
da ostali bodo celi,
nežni makovi stebrički!"

Kot bi trenil, konj poskoči,
vrag že čisti ga, poji,
bič iz peska izviže, poči -
in že hišica stoji.

V sedlo se Twardowski vspel je,
skakal, tekal, galopiral,
ko v gozdiček je pridigal,
v hiši se iz sanj ogrel je.

"No, to dobro si opravil,
da še drugo boš takó,
v blagoslovljeno vodó
skoči, v njej se še pozdraviš!"

Vrag se tresel in potil je.
Hlapec bil je - pa je storil.
Se Twardowskemu rotill je,
da se skoraj je spokoril.

Iz kopeli kakor strela
skočil je, si pot otiral.
"Čarovnij ne bom izbiral,
zdaj bo le resničnost pelal!

V tej boš točki," sili v vraga
pan Twardowski, "mojo ženo
srečal dobro in pošteno!
Pazi, da te ne premaga!

Glej takole leto eno
bi oblast pekla trpel,
ti med tem bi z mojo ženo
kot zakonski mož živel.

Nežnost bi in spoštovanje
ji izkazoval brez mej,
če ne boš poslušal kdaj je,
proč pogodba bo, le glej!"

Vrag ga komaj še posluša,
nekaj mu šumi po glavi,
že odločnost ga zapušča,
proti vratom se odpravi.

Komaj kljuge se oprime,
že se manjšati začne,
ko že kakor muha je,
skoz ključavnico izgine.

UPORNA ŽENA

Že toliko je samomorov zdaj, da straže
nad reko bde. Če le oseba se prikaže,
ki napisa ne pregleda,
ki je v lice suha, bleda
in nemarno je umita,
suknja njena ni zašita,
mislijo, da sili v smrt.

Za njo steklo, jo ulovijo,
jo smrti rešijo, a v ječo posadijo.

Nekdo je tekel proti toku Sena.
"Postoj, ne boš," stražar ga zaokrene.
Potem uradno vpraša ga po vzroku,
čemu bežati proti toku.

"Nesreča, pomagajte!" revež vpije,
"tu žena utonila mi je!"

In solza mu v očeh zasiže.

Posluša ga stražar in reče:

"Odnáša trupla voda, kamor-teče.

Ti proti nji bežiš, v nepravi smeri,
hidravlike ne znaš pač, ne zameri,
ne boš je našel, ne, pri moji veri!"

"Kako da ne!" iskavec vzkligne, "vi ste v zmoti,

saj vedno in povsod imela je kaj-proti!

Zato me ne sprašujte več po vzroku:

še mrtva se upira reke toku!"

Morda se komu milo je storilo,
je drugiv pesmih našel sled
življenja svojega, ki ni prav milo,
vsekakor vsepovsodi spet in spet
lahko iz njiju vsakdo prikroji pravilo,
da nas prav vse rešuje, vodi ženski svet.

Ko ga življenja uboštvo je ranilo,
čeprav je mladih let užival cvet,
slovensko Tone Pretnar oskrbel je besedilo,
ki komaj vredno poljskih je besed.

starorimske resnice

Iz čistega vreloa teče čista voda.

Drevo se ceni po plodovih.

Če je nekaj mogoče, še ne pomeni,
da tudi ja.

Sovraštvo med najbližjimi je naj-
bolj vztrajno.

Dejanje dokazuje samo sebe.

Iskrenost često privede ljudi do
propada.

Pošten človek je vesel, če ga kdo
opomni, slab človek pa težko pre-
nese, če ga kdo popravi.

Eno je prikriti, a drugo zatajiti.

Prijateljstvo mora biti nesmrtno,
sovrastvo pa smrtno.

Osel najraje praska osla.

Če na znaš govoriti, se uči poslu-
šati.

Dobrim škodi, kdor ščiti slabe.

Neznanje je mati predrznosti.

Med slepimi je škilasti kralj.

Dokler pes kosti gloda, sovraži te-
lo svojega najljubšega prijatelja.

Izbrala in prevedla B. M.

tone markovič:

GORA

Gora. Kraljestvo vetrov, senco in vertikal.
Del narave, ki živi svoje umirjeno življe-
nje. Malo je ljudi, ki ga znajo ceniti,
spoznati dih prvobitnosti v kamenju, v osa-
mljenem vihariku ali tropi gamsov na strmi
polici. Toda tisti, ki so sposobni doživljati
jutro, sončni zahod ali tisočera presenečenja,
ki jih nudi narava v vsakem trenutku dneva,
ga nebi zamenjali za nobeno "civilizirano"
zabavo v mestih. Človeka prevzame nepojmljiv
občutek, ki ga vleče znova in znova nazaj
med gorske doline ali skalne vršace. Vžpenja
se više in više, njegova misel se sprošča in

telo brez odpora sprejema podzavestne ukaze,
ki ga silijo proti vrhu. Njegov cilj je to.
Nihče ga ne pričaka s ploskanjem ali odliko-
vanjem. Tu je le brezmejna samota, prostost,
v katero se zateka človek v svoji stiski. Veter
mu poje dobrodošlico in narava ga sprejme
v celoto. Nikjer se človek ne more bolj spo-
znati kot v gorah. Če ima več slabih lastnosti
od dobrih, mu narava to dokaže, in nikoli več
se ne bo vrnil semkaj. Toda tisti, ki jim
značaj ne pusti škodovati drugim, se tu izobli-
kujejo v še trdnjšo osebnost. Kogar gora vzame
v svoje naročje, se ne bo nikoli več ločil od
nje.

Reševanje ponesrečenca iz stene

Pogled išče novega prijema -
včasih je velik komaj za

konice prstov

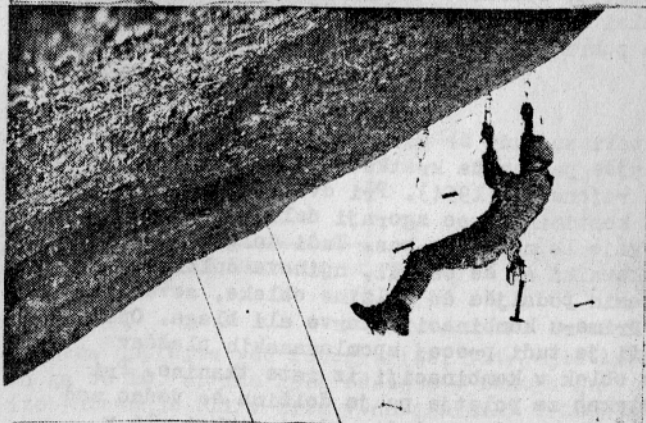
foto: Tone Markovič

Malo kje sta si oba tako blizu kot ravno v Tržiču. Leži utesnjen v prehod med Dobroč in Kriško goro. Vsakodnevno je pogled proti Košuti in Begunjski. S svojo lepoto izvablja vsakogar, ki mu pogled na ta svet kaj pomeni. Zato ni čudno, da je ravno tu v tem mestecu eden najmočnejših alpinističnih odsekov v Sloveniji. Mnogo je mladih in vedno več jih še prihaja v to društvo, ljubiteljev narave. Res, da so si izbrali svoj način doživljanja lepote. Za marsikoga je njihova pot nerazumljiva in njihovo hotenje neumno. Toda utrip hladnega kamenja, pogled v večnost pod seboj in radost zmage nad steno so prihranjeni samo njim. Nihče ne bo mogel povedati, kaj občuti. Vsak pa bo vedel, da je srečen. Gora jih ne prevara. Da jim uživati zmago. Številne so v naših stenah, pa tudi drugod. Vse najtežje smeri v Julijcih in Savinjskih Alpah so klonile pod tržiški navezami. Na najvišjih vrhovih Kavkaza,

Atlasa in Centralnih Alp so si naši člani segli v roke in čestitali. Uspeh se vrsti za uspehom in vedno znova se sliši o podvigih naših navez. Številna imena so znana po vsej Sloveniji, nekatera so postala skoraj idol. Nihče od njih ne bo rad govoril o svojih uspehih, včasih so skoraj preveč skromni in to se jim maščuje v finančnem stanju. Le malo denarja dobijo za nakup vrvi in najnujnejše reševalne opreme. Na kakšne odprave pa še pomisliti ni bilo. Toda razvoj alpinizma je zahteval tudi to. Zato se je odsek odločil, da pošlje osem svojih najboljših članov v Centralne Alpe. Ti naj bi ponesli ime 650-letnega Tržiča tudi na najvišji vrh Evrope Mont Blanc ter na številne vrhove v njegovi soseski. Stroške bodo člani krili večinoma sami. Za pomoč pa so prosili tržiška podjetja. Vsak, ki bo podprl odpravo, bo lahko ponosen na to, kajti uspeh alpinistov bo v veliki meri plod njegove darežljivosti.

Prijateljstvo nikjer ni tako močno kot v gorah: za tovariša je vredno dati največ, kar imaš - življenje

Skala, človek in pajčevina iz najlona

Uspehi, ki so jih dosegli člani alpinistične-ga odseka med obema vojnama, se nadaljujejo. Tradicijo ohranja mlajša generacija in pot jo vodi po domačih in tujih gorah. Nikjer ni kraja. Nadaljevala se bo vse tja do Hemalaje, Andov in Kavkaza. Številne so stene, ki čakajo, da bo čkanska roka segla za

oprinki, povlekla teža telesa po centimetrih vse više, tja proti vrhu. Zarisa se bodo nove smeri v skali, ki je bila do nedavnega nedotaknjena. Pojavila se bodo nova imena in med njimi sigurno tudi tržiška.

Človek je minljiv, gora je večna, ljubezen do nje je nepremagljiva.

ZA ŽENO IN DOM

Naša obleka

Žena je blizu elegancje, kadar se oblači preprosto, toda okusno, žena, ki želi biti elegantna, mora slediti navodilom mode, vendar pa jo mora vedno prilagoditi svoji osebnosti. Vsaki modni novosti je mogoče koristno slediti, tudi če vaša postava ni idealna, le da jo poznate in ji novost podredite. Moda se neprestano spreminja, se vrača in ponavlja, toda vedno v novi, bolj ali manj zanimivi obliki. Žena, ki se stalno oblači v obleke istega stila, ker misli, da ji dobro pristajajo, bo ščiasoma postala v njih dolgočasna, morda celo smešna. Mnogokrat se pridružijo izbiranju naše garderobe tudi "SLABŠE POLOVICE", vendar se nikdar ne smemo pustiti zavesti nasvetom, če same nismo popolnoma prepričane, da nam koristijo. Potrebno je izbirati barve, katere nam dobro pristajajo, če tudi niso ravno "krtik mode", treba je biti obziren v vsem. Bolje se je obleči enostavno kot pa kričeče.

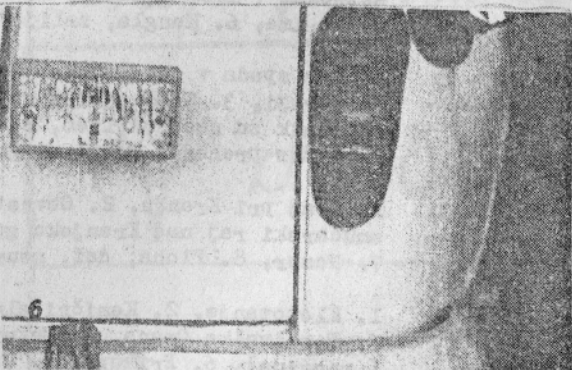
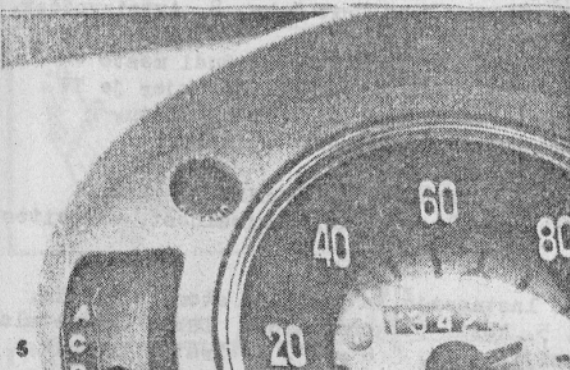
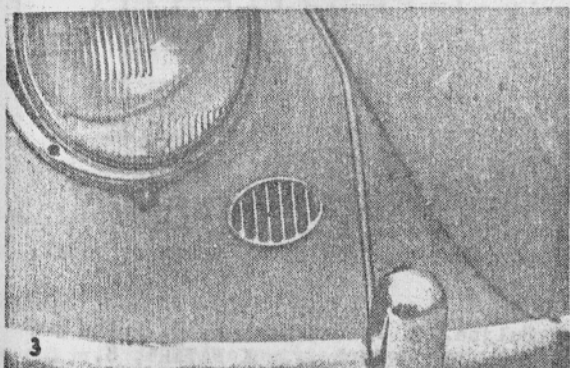
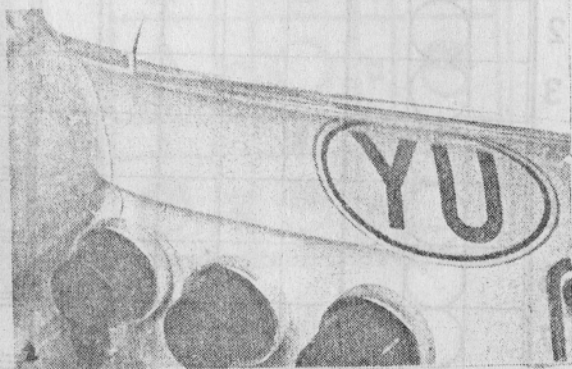
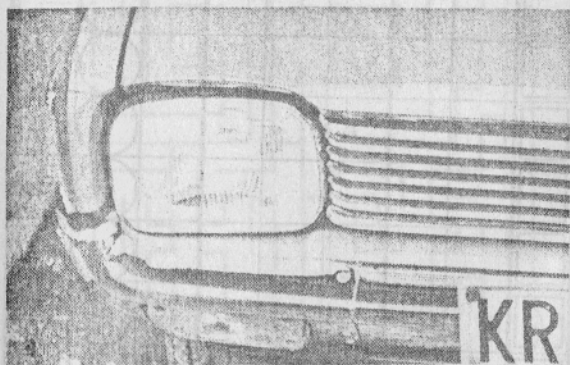
Če pogledamo, kakšna je moda letošnje pomladi in poletja, opazimo, da je le malenkost še midi in maksi dolžin, pač pa je večina oblek tako dolga, da pokrije koleno.

Ostali so tudi še vedno hlačni kostimi, za mlajše pa seveda kratke hlače (pravijo, da za rojene l. 1954). Pri dvodelnih oblekah in kostimih pa so zgornji deli kratki in segajo le malo čez pas. Tudi dolgi brezrokavniki so še ostali, njihova dolžina se včasih podaljša do dolžine obleke, seveda le v primeru kombinacije barve ali blaga. Opaziti je tudi precej spomladanskih plaščev in oblek v kombinaciji iz iste tkanine. Pri oblekah za poletje pa je dolžina še vedno nad koleno, seveda pa tudi midi in maksi, le v manjši meri.

KVIZ

Poznate osebne avtomobile ?

Na slikah so prikazani razni deli osebnih avtomobilov. Vaša naloga je, da ugotovite, katere avtomobile predstavljajo posamezne fotografije.

Odgovori naj bodo popolni; npr.: če je na sliki del ŠKODE, je pravilen odgovor ŠKODA 1000 MB ali ŠKODA 100 L.

Rešitve napišite pod fotografije, iztrgajte list in ga do 10. aprila 1971 oddajte v centru za izobraževanje ali vrnite v nabiralnik Tržiškega tekstila.

Sestavil Janez Furlan

foto: Roman Planinc

KOMBINIRANA NAGRADNA

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	☐				☐		☐		☐
2		☐			☐		☐		☐
3		☐			☐		☐		☐
4		☐			☐		☐		☐
5		☐			☐		☐		☐
6		☐			☐		☐		☐
7		☐			☐		☐		☐
8	☐				☐		☐		☐

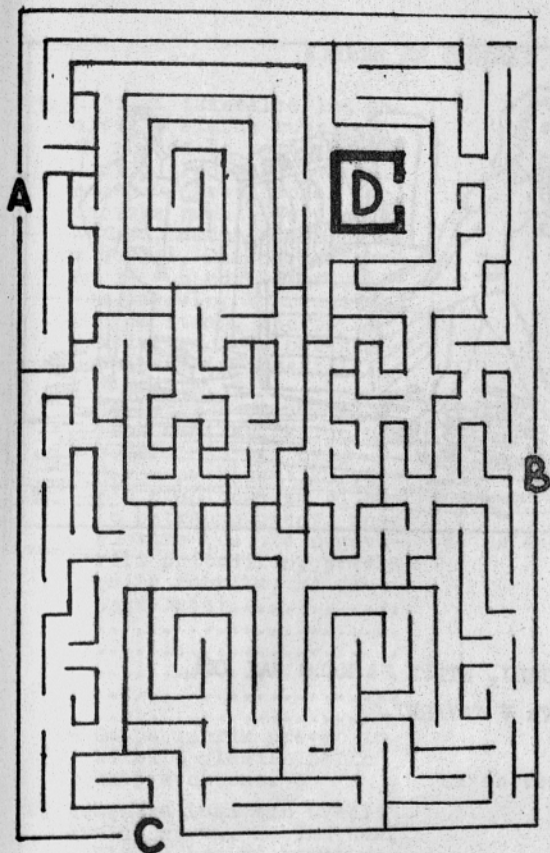
IZPOLNJEVANKA

Križanka

- OD A - C: 1. Kraj na Kropo, 2. Odisejev prijatelj, vodnik, učitelj, 3. Prebivalec Istre, 4. Pijača bogov na Olimpu, 5. Časopisna agencija Indije, 6. Gusarji, roparji, zmagovalci, 7. Topilo za barve in smole, 8. Brezbarven, vnetljiv ogljikov vodik, kem.,
- OD B - D: 1. Nikalnica, 2. Dan v tednu, 3. Padar, 4. Buljba, 5. Pisana papiga, 6. Grška pokrajina, pol otok, Atene stoje na njem, 7. Voda "ESCORADO" K WATER", 8. Svilen trak, za odlike,
- OD C - F: 1. Dansko Pristanišče z enim "A", 2. Televizijski zaslon, 3. Francoski fizik, astronom (1786 - 1853), 4. Glavno mesto v Holandski provinci DRENTHE, 5. Okrajšano moško ime, 6. Kangla, zalijavka, 7. Ime Hruščeva brez prve črke, 8. Avtoizvožček.
- OD E - H: 1. Kar spada v usta: voda, harmonika, 2. Narobe kraj pod Šabcem, tudi mesto v Bolgariji, 3. Kdor nabira gobe, 4. Merilo, ekonomska, 5. Vas, kjer je TV oddajnik za našo okolico, 6. Grški modrijan, fizik, osnoval šolo v Miletu, 7. Težko prehodni močvirni gozdovi na severu Evrope, 8. mesto v Italiji.
- OD G - I: 1. Kraj pri Kranju, 2. Obvestilo o pošiljki, 3. Dišava, 4. Planinska staja, smučarski raj nad Kranjsko goro, 5. Ovlaži, namoči, 6. Duh, domiselnost, duhovitost, 7. Naser, 8. Ploha, dež, neurje.
- OD H - J: 1. Klopotanje, 2. Kemični elementi z isto lastnostjo, a različno atomsko težo, 3. Prebivalca Omana, 4. Dežnik, sončnik, 5. Roža, polgormovnica, DRYAS Octopetala, (množina), 6. Prikupnost, 7. Kraj v Španiji, trta, "G"="K", 8. Trata, travnik, pesniška oblika.

Na označenih navpičnicah dobite štiri zemljepisne pojme, tri industrijske kraje in eden gorski - športni.

Slavko Pajntar

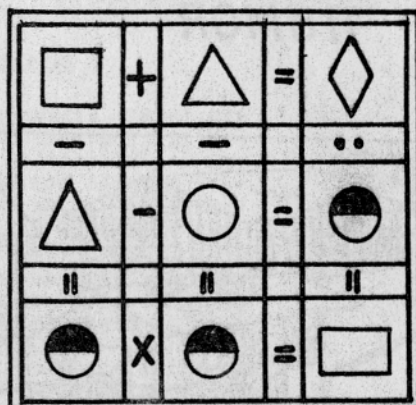
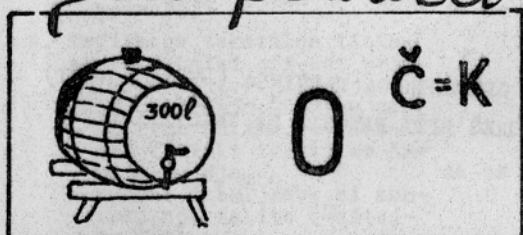

Katera je prava pot!

K polju D je možno priti samo preko enega izmed treh vhodov. Ugotovite, kateri vhod je Pravi in kako vodi pot do polja D!

dra poklica

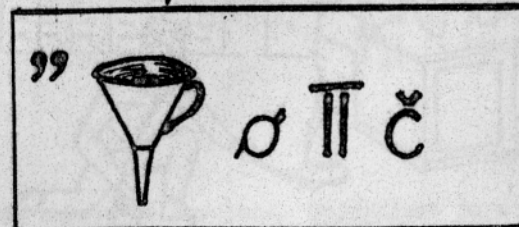
Računanje

Namesto znakov (1,2,3,4,5,8) vstavite ustrezne številke tako, da bodo rezultati pravilni vodoravno in navpično!

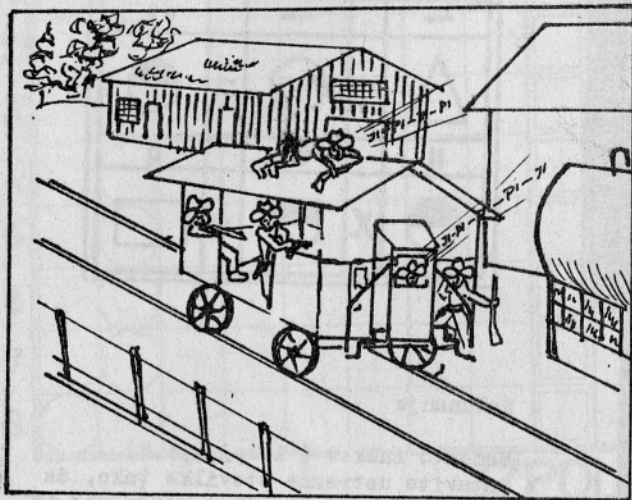
REBUSI:

Trije športniki

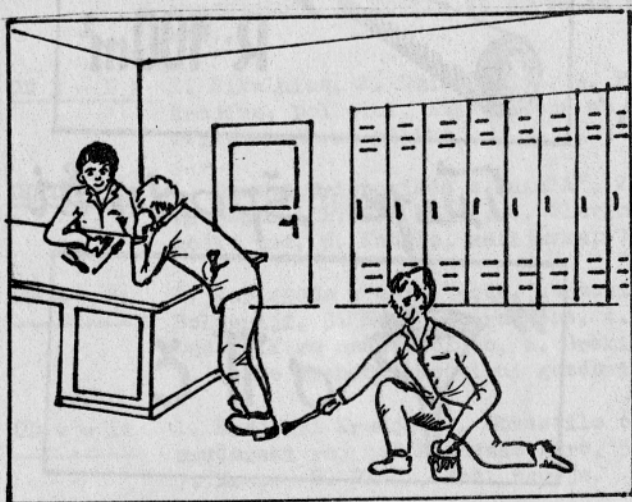
HUMOR

KANČEK DIVJEGA ZAHODA
TUDI V B P T.

FRANCELJ, STRPI SE MALO SAJ VEŠ,
DA SVA V TOVARNI.

V IMENU POSTAVE TE POTRJUJEM
V JAHALNI KLUB.

BREZ CELOLETNEGA TRENINGA. (V NAŠI VEŽI).
NE MOREŠ BITI FAVORIT NA TEKSTILIADI,

ANKETA

KAKŠEN JE TRŽIŠKI TEKSTILEC IN KAKŠEN NAJ BO ?

1. Tržiški tekstilec ima naslednje stalne rubrike:
Od meseca do meseca v podjetju (Proizvodnja, Delo organov upravljanja, Kadrovske vesti, Varujmo se nezgod, aktualnosti), ... v občini, Dialog, 1 vprašanje - 6 odgovorov, Človek in delo, V premislek, Bralna stran, Šport, Zanimanje in ženo, Iz našega uredništva in Obvestila.
Ali menite,
- da rubrike prinašajo problematiko, ki jo napovedujejo naslovi, da ne vem ne
- da je problematika včasih preširoka in bi bilo potrebno uvesti nove rubrike (Če ste odgovorili pritrdilno, predlagajte rubrike, ki jih pogrešate!..... da ne vem ne
.....),
- da je rubrik preveč in bi bilo glasilo lahko bolj svobodno. da ne vem ne
2. Decembra lani smo uvedli bralno stran. Zanima nas,
- ali je bralna stran potrebna, da ne vem ne
- ali je poezije, ki je natisnjena na bralni strani, preveč, da ne vem ne
- ali je prav, da leposlovnim sestavkom članov našega kolektiva slede ponatisi domačih del in prevodi tujih, da ne vem ne
- ali naj začnemo objavljati daljšo novelo, povest ali celo roman v nadaljevanjih. da ne vem ne
3. Da bi Tekstilca bolj približali bralcu, nameravamo uvesti rubriko "Odgovori", v kateri bomo odgovarjali na vaša vprašanja. Kakšne odgovore pričakujete:
- s področja proizvodne problematike, da ne vem ne
- pravne nasvete, da ne vem ne
- vzgojne nasvete, da ne vem ne
- odgovore psihologa, da ne vem ne
- odgovore z vseh naštetih področij? da ne vem ne
4. Tržiškega tekstilca tiskamo v tehniki off-set pri delavski univerzi Tomo Brejc v Kranju. Zanima nas,
- ali vam oblika, v kakršni Tržiški tekstilec izhaja, ugaja, da ne vem ne
- kakšne izboljšave si znatraj nje želite (Naštetite jih!
.....
.....)
- ali menite, da bi bil Tekstilec boljši, če bi ga tiskali pri Goranjskem tisku v Kranju in bi bil enakega videza kot Pekov Čevljar. da ne vem ne
5. Peizadevamo si, da bi bil Tekstilec prijeten tudi na pogled. Zato bi radi zvedeli,
- ali so fotografije, ki jih objavljamo, smotrno urejene, dobro izbrane in solidno reproducirane, da ne vem ne
- ali so risbe, ki jih Tekstilec prinaša, dobre in vam ugaajo, da ne vem ne
- ali je slikovnega gradiva premalo. da ne vem ne
6. Kakšno glasilo, menite, da bi Tekstilec moral biti:
- zgolj informativno, da ne vem ne
- informativno in tudi poučno, da ne vem ne
- informativno, poučno in tudi leposlovno. da ne vem ne
7. Ali bi pri Tekstilcu sodelovali tudi sami? da ne vem ne
in kaj bi prispevali, da bi se Tekstilec vsebinsko in oblikovno izboljšal:
- informacije s svojega delovnega področja, da ne vem ne
- strokovne članke, da ne vem ne
- prevode pomembnejših strokovnih člankov iz inozemskih časnikov in časopisov, da ne vem ne
- poučne sestavke za gospodinjstvo, da ne vem ne
- športne novice, da ne vem ne
- leposlovne sestavke, da ne vem ne
- šale in anekdote, da ne vem ne
- uganke in križanke, da ne vem ne
- risbe, da ne vem ne
- fotografije da ne vem ne

Današnja anketa je anonimna. Objavljamo jo z namenom, da bomo - če se le da - z vaše pomočjo izboljšali vsebino in obliko našega glasila. Pri vsakem vprašanju so navedeni trije odgovori. Ustreznega obkrožite, iztrgajte list iz Tekstilca in ga oddajte centru za izobraževanje ali vrzite v nabiralnik Tržiškega tekstilca do 10. aprila 1971.

Kdor želi sodelovati, lahko odda svoje prispevke vsak mesec (najkasneje do 10.) uredništvu (v strokovni knjižnici BPT), ali pa v nabiralnik.

Želimo si čimveč sodelavcev, saj bo tako glasilo še bolj vaše!

VABIMO VAS NA OGLED TEKSTILIJE,
KI BO V SOBOTO, 3.4.1971
OB 10 URI NA PLAZOVIH BEGUNJŠICE

PRIDITE MED NAŠE VRŠACE,
ZAVITE V BELO ODEJO,
V KATERI SE SKRIVAJO NAJLEPŠE
CVETICE IN KJER PONOSNO
KRALJUJEJO KOZOROGI !

ŽELIMO VAM PRIJETEN DAN !

NASVIDENJE !

